

katedra

MARIBORSKIH ŠTUDENTOV

»KATEDRO« mariborskih študentov izdaja Zveza študentov Jugoslavije Odbor mariborskih visokošolskih zavodov ● Urejuje uredniški odbor, glavni urednik Darko Pašek, odgovorni urednik Feri Horvat ● Katedra izhaja vsako drugo sredo ● Naslov uredništva je: Maribor, Gregorčičeva 30, telefon 35-96 ● Tekoči račun: 604-13-608-70 (za Katedro) ● Tiska Časopisno podjetje »Mariborski tisk« ● Cena 30 din

MARIBOR

20. MARCA 1963

ŠTEVILKA 12

III. LETNIK

II. IZDAJA

Dane Žerdoner:

O tebi

V odkriti razpravi osvetliti čimveč nepravilnosti

Govor predsednika Tita na VII. kongresu LMJ v Beogradu in intervju s predsedstvom zveze novinarjev sta sprožila v tisku in javnosti živahne razprave o stanju v naši kulturi, posebej pa o nekaterih negativnih pojavih, ki spremljajo razvoj kulturnega življenja pri nas. Naloga vsakega občana, posebno pa članov ZK bo, v odkriti razpravi osvetliti čimveč nepravilnosti, ki so se dogajale in se še vedno dogajajo ter iskanje novih poti, ki bodo kulturo zopet približale njenemu najhvaležnejšemu konzumentu — delovnemu človeku. Ze tovariš Tito je poudaril, da se nikakor ne sme razširiti slovo na čarovnice« niti ne gre za neko »dirigirano kulturo« gre za metodo konstruktivne kritike in postopnega odpravljanja odstopov od socialističnega razvoja, socialističnih odnosov med ljudmi, ki se morajo zrealiti v delih naših sodobnih umetnikov.

V preteklem letu so bili pismo CK ZKJ, govor tovariša Tita v Splitu in sklepi IV. plenuma CK ZKJ iniciatorji tehtnih razprav o negativnih pojavih v našem gospodarstvu. Pristopili smo k temeljitejšim analizam dela in proizvodnih rezultatov, poslovanju upravnih organov in nekaterih pojavov, ki spremljajo razvoj gospodarstva in z odpravo mnogih nepravilnosti prišli do pozitivnih rezultatov.

Taka razprava pa se doslej še ni prenesla na področje kulture. V naporih za krepitev novih socialističnih odnosov mora vladati vzajemna povezanost v vseh področjih javnega življenja in dela. Ko uspešno odpravljamo napake na enem področju, ne smemo zapostavljati druga in jih prepuščati stihiji. Prav zaradi tega je treba tudi na področju kulture močneje uveljaviti zavestno ideološko delo ne samo komunistov, ampak vseh delovnih ljudi, idejne in politične naloge zveze komunistov pa so že navedene v programu ZKJ.

Negativni pojavi, o katerih je govoril tovariš Tito in ki se pojavljajo v poznejših razpravah, niso nastali samo v zadnjem času, dejstvo pa je, da so v zadnjem času zavzeli obseg, ki je zaskrbljujoč. Danes nam postaja še bolj jasno, da so bila nekatera vprašanja kulture zapostavljena od političnih in upravnih organov in da smo v času izgrajevanja gospodarstva mnogokrat pozabljali na idejno in kulturno delovanje naših ljudi.

Posebno v likovni umetnosti so se občasno pojavljala nesorazmerja in odkloni, ki bi jih lahko sproti reševali, pa se je k temu pristopalo s premalo odločnosti in vsebine.

Ce obravnavamo idejno stran vprašanj v aktualni problematiki likovnega ustvarjanja, je prav, če posežemo nazaj in ugotovimo, kakšne so bile smernice v naši likovni umetnosti, ki so pripeljale do stanja, ki ga imamo danes. Raznolike izrazne oblike likovne umetnosti so se v bujnem povojnem življenju, razvoju materialne baze, uveljavljale vzporedno in razvile široko fronto likovnega izraza od akademskega realizma (v pogovornem jeziku uporabljamo besedo »realizem« — op. p.) do lirčne in geometrijske abstrakcije (ali abstraktne umetnosti v najširšem smislu besede op. p.).

Sredstva likovne umetnosti, ki so ustrezala malo-meščanski mentaliteti kulturnih konzumentov v industrijsko nerazviti in notranje nerazgibani predaprilski

(Nadaljevanje na 5. strani)

HOO - RUKORBE

»...V tem trenutku se je v sotesko prikradlo sonce. Zarki so tipali od drevesa, ki je viselo čez previs, preko skal, ki so zapirale del dohoda, se poigrali na kamenčkih nove terase, od časa do časa se je rezko zasvetilo jeklo. Obsijali so nekaj zagorelih obrazov. Mira, Janez, Dunja, Pero, Mustafa, Metka, Mara in Tone.

Se hitreje so delale roke, bolj pogosto je bliskalo jeklo in škrtali udarci kovine ob kamen, še hitreje so pričela utripati srca.

S takimi besedami bi lahko opisal rojstvo vsakega novega dne, kajti brigadirski dnevi so si podobni, čeprav prinese vsak tisočem in tisočem mladincem, tisoč in tisoč novih stvari.

Zivimo v kraju, kjer je Janez dobil svoje prve žulje v življenju.

Tukaj je včeraj Mitja predaval o življenju tovariša Tita in o zgodovini Komunistične partije Jugoslavije.

Tukaj se je Metka pred tremi dnevi po dolgem trudu in usposabljanju tovarišev, naučila voziti traktor.

Tukaj so naši fantje danes premagali reprezentanco sosednjega naselja v nogometu.

Tukaj je pred dnevi Mara prvič vzljubila.

Danes bo Tone dvignil zastavo.

Povedal vam bom zgodbo nekega brigadirja, ki se je hotel izkazati.

Zvečer je spoznal Maro iz beogradske brigade. Bila je ponosna na svojo brigado, ki je osvojila prehodno zastavo za najboljše delovne rezultate v drugi dekadi. Mnogo je bilo uspehov, ki jih je dosegla Marinina brigada, mnogo preveč, da bi Tone iz mariborske študentovske brigade lahko ostal ravnodušen.

»Danes ali nikoli,« si je prisegel naslednje jutro, ko so korakali na delovišče.

Ves dan je delal, kot bi ga vspodbujala neka čudna sila. Ni ga motilo niti pekoče opoldansko sonce, ko so mnogi udarniki zaostajali, ni ga motil pot, ki mu je lil po obrazu in se v kapljah nabiral na bradi, niti milice, ki so mu od napora podrtile vale.

Prišel je večer in zastave ni spuščal on ampak drugi kolega, ki se je izkazal, bil pa je med pohvaljenimi.

Zvečer ga ni bilo med plesalci, niti med tistimi, ki so se šepetaje pogovarjali v senci dreves.

Jutro naslednjega dne ga je zateklo na delovišču. Ponovil se je trud prejšnjega dne.

Ko je zvečer Mara iz beogradske brigade zrla proti Mariborčanom, je videla Toneta, ki je žarečih lic spuščal zastavo. Brigada je pela državno himno. Tonetov pogled ji je povedal nekaj lepega, nekaj velikega...

Ali mi verjamete, da se je zgodilo natančno tako?

Se to — Tone je ugotovil, da je lepo, če človek dela, delal je tudi vnaprej, postal je udarnik.

Take so bile brigadirske zgodbe, ki so jih pripovedovali brigadirji ob tabornih ognjih, pripovedujejo jih še danes, začetek pa je bil prvega aprila 1946, ko so prvi brigadirji v novi Jugoslaviji začeli z delom. Bilo je v Bosni — gradnja mladinske železniške proge Brčko—Banovići

90 km nove proge, zgrajene v šestih mesecih, je postalo simbol ustvarjalnega zanosa mlade generacije, ki je pričela z obnovo. Ista mladina, ki se je borila z okupatorjem in ga porazila, je prišla za orodje, da si v miru zgradi lepšo prihodnost.

Poznim generacijam bodo ostali v spominu dogodki pri predoru Majevice, težko priborjene delovne zmagice pri Kiseljaku. Prvi brigadirski podvigi so postali neizbrpna snov za zgodbe, vzgled, kako je treba delati.

Sledile so akcije za akcijo — mladinsk proga Šamac—Sarajevo. Zgraje: to je bilo 240 km nove proge. Vsem so stale v spominu besede tovariša Tita, ki je ob otvoritvi čestital graditeljem, mladina je premagala vse delovne težave, premagala pa je tudi reakcionarno gledanje nekaterih naših ljudi, vtila je ljudem zupanje v graditelje nove Jugoslavije, in ta zmaga je za nas najpomembnejša.

Železniške proge: Doboj—Banja Luka, Nikšić—Titograd, Kučevo—Brodice, Lupoglav—Stališe, Preserje—Borovnica.

»varne« Ivo-Lola Ribar v Že-

lezniških, tovarna za predelavo bakra v Sevoju, Tovarne hidravličnih strojev v Žitnjaku pri Zagrebu, Titan v Kamniku, Tovarna kablov v Svetozarevu, Železarni v Zenici in Nikšiću, hidroelektrarne v Jablanici, na Vlasici, Mali Zvornik, Vinodol...

Povsod je bila mladina v vrstah graditeljev, povsod je ravno mladina dajala poleta, povsod se je ravno mladina najbolj veselila delovnih zmag.

V prvem obdobju delovnih akcij 1946—1951 se je pričela uresničevati največja naloga mladine — dograditev ceste Bratstva in enotnosti, ki bo povežala najoddaljeneše kraje države. — Maribor in Gevgelijo. Skupna dolžina ceste — 1100 km.

1948—1950 — odsek Beograd—Zagreb.

Sodelovalo je 319.155 mladincev in mladink in 70.000 pripadnikov JNA.

1958 — odsek Ljubljana—Zagreb. 466 brigad iz vseh krajev domovine.

1959 — odsek Paraćin—Niš. Delo dovršeno sedem dni pred rokom.

1960-61 — odseka Malošište—Grdelica, Udovo—Gevgelija in Grdelica—Skopje.

23.000 kubikov podpornih zidov v Grdeliški klisuri.

1962 — Paraćin—Osipaonica.

1963 — Zaključna dela na cesti Bratstva in enotnosti.

Letos zaključuje mladina z izpolnjevanjem velike naloge, ki si jo je bila zadala. Zopet bodo odmevali koraki brigadirjev po ulicah, cestah, kolovozih, zopet se bodo slišale dobro znane brigadirske pesmi, zopet bo odmeval smeh.

Letos bo opravljena ena naloga, toda pred mladino so nove, zgradili bomo Jadransko magistralo, to smo obljubili tovarišu Titu na VII. kongresu mladine, to smo obljubili naši skupnosti.

Mogoče še ne veste, zakaj krammo zbrali ob tabornem ognju, mladi ljudje vseh narodnosti, poklicev, imen, slišali staro zgodbo o brigadirju, ki se je hotel izkazati. Mogoče bo malo drugačna, nekoliko prikrojena, prepričali pa se boste, da je resnična.

Mogoče še ne veste, zakaj kramljam danes z vami o brigadirskih dnevih — počitnice so še daleč. Strogo zaupno — prvi april je Dan mladinskih delovnih brigad, zato NAPREJ V NOVE DELOVNE ZMAGE!

I. VAJGL

NOVO NA I. GIMNAZIJI

Na sestanku širšega odbora SSD Olimpija, ki deluje na gimnaziji so sprejeli pomemben sklep. Na predlog profesorja Vrhovnika so sklenili, da se bo celotno društvo vključilo v TVD Partizan Maribor I. S tem sklepom so soglašali predstavniki vseh sekcij, ki so doslej delovale v okviru društva — nogometne, košarkarske, atletske, rokometne, namiznoteniške in seveda tudi telovadne vrste, ki je že doslej vadila v Partizanovih prostorih.

TVD Partizan si bo tako pridobil veliko število novih članov in se približal cilju vseh društev — množičnosti. Člani šolskega športnega društva pa bodo s priključitvijo dobili pravico do uživanja vseh bonitet, ki jih imajo člani Partizana.

Branko Maksimovič

ŠTEVILKO SO UREDILI:

Glavni urednik:
Darko Pašek
Odgovorni urednik:
Feri Horvat
Notranja rubrika:
Adi Golčman
Kultura:
Ivan Herga
Srednješolci:
S. Pukl
Film:
Vida Strukelj
Alenka Košak
Sport:
P. Kancler
Humor:
J. Nemeč

SREDNJEŠOLCI

Štipendije, praksa in prehod na II. stopnjo

STIPENDIJE IN KREDITI

Pri obravnavi vprašanja štipendiranja me je zanimalo troje: kakšen je odstotek štipendistov, kakšne so povprečne štipendije in ali procent štipendistov raste ali pada. Znano je, da v štipendiranju sploh prihaja do precejšnjih sprememb, ki jih delno povzroča uvajanje sistema kreditiranja.

Na Ekonomski fakulteti v Ljubljani prejema štipendije nekaj nad polovico študentov, povprečna štipendija pa je okrog 10.000 dinarjev. V večini primerov so štipenditorji gospodarske organizacije. Na Pravni fakulteti prejema štipendije 25 odst. študentov, na Strojni 58 odst. in na Elektrotehniški celo 80 odst. študentov. Tudi povprečna višina je na tej fakulteti nad skupnim povprečjem, saj znaša 12.000 dinarjev. V splošnem sem ugotovil, da ni težnje po porastu števila štipendistov, ampak da to število stagnira. Krediti pridejo v Ljubljani zaenkrat v poštev v manjši meri, ker še ni na razpolago dovolj potrebnih sredstev, pa tudi stališča od tega novega načina materialnega oskrbovanja študentov še niso dokončno izdelana.

Na Univerzitetnem odboru v Zagrebu sem videl, da pre-

jema v Zagrebu štipendije 32 odst. študentov, medtem ko je na posameznih fakultetah ta odstotek različen: na Ekonomski fakulteti znaša 40 odst., na Elektrotehniški 50 odst., na Pravni fakulteti pa je daleč pod povprečjem in celo nižji kot na Pravni fakulteti v Ljubljani. Povprečne višine štipendij je na fakultetah, ki sem jih obiskal, višje kot v Ljubljani. Tudi v Zagrebu se precej ukvarjajo s formiranjem kreditnega fonda. Stališče vodstva ZŠ je, naj štipendiranje polagoma preide v kreditiranje, vendar pri tem še niso rešena nekatera osnovna vprašanja, kot je odplačevanje in stimulativnost kreditov ipd.

V Beogradu imajo študentje že dalj časa na razpolago sredstva kreditnega fonda. Toda s tem vprašanje oskrbe študentov v bistvu ni rešeno, ker je poleg slabosti, ki še vladajo v sistemu kreditiranja, ta sistem negativno vpliva na štipendije, katerih število je močno padlo. Izmed vseh fakultet, ki sem jih obiskal, je stanje najugodnejše na Ekonomski fakulteti, kjer prejema štipendije 40 odst. študentov.

STUDIJSKA ALI POČITNIŠKA PRAKSA

Počitniška praksa postaja na

višjih šolah v Mariboru vse bolj študijska praksa in s tem pomemben del študijske pedagoškega dela. Tako je praksa vnaprej študijsko in organizacijsko pripravljena; uspešnost opravljene prakse pa se upošteva pri študentovem uspehu na tak ali drugačen način. Poglejmo kako je s praksami drugod.

Na Ekonomski fakulteti v Ljubljani imajo en mesec prakse, ki zanjo skrbi posebna komisija, na Agronomskem oddelku Biotehniške fakultete imajo na vsaki stopnji prav tako po en mesec prakse in morajo študentje o praksi napisati poročilo. Na Pravni fakulteti ni nobene prakse. Kemiki imajo po prvem letniku dva meseca prakse, katere uspešnost se upošteva pri oceni diplome. Na Elektrotehniški fakulteti je enomesečna obvezna praksa (razen tiste, ki so končali STS), ki jo oceni profesor in podjetje. Vendar so vse te prakse še vedno bolj počitniške kot neposredno študijske prakse.

Dokaj dobro imajo organizirano prakso v Zagrebu na Ekonomski fakulteti. Opravljajo jo šele v tretjem letniku. Če je ocena prakse, ki se vpíše v Index nezadovoljiva, mora študent prakso ponoviti. Uspešno opravljena praksa je

tudi pogoj za prehod v višji letnik. Študentje Visoke gospodarske šole nimajo počitniške prakse, ampak hodijo stalno med študijem v podjetja. Tudi pravniki nimajo prakse, medtem ko je na Elektrotehniški fakulteti znatno poudarjena praksa, ki jo študentje opravljajo po vsakem letniku.

Zanimivo je to, da na VEKS v Beogradu, kjer predvsem izobrazujejo kadra neposredno za prakso, študijske prakse sploh nimajo. Na Strojni fakulteti opravljajo študentje že na prvi stopnji dvakrat prakso in se ta praksa tudi vpisuje v Index. Tudi na Ekonomski fakulteti prakse ni.

PREHOD NA DRUGO STOPNJO

Kakor pri ostalih vprašanih pri študijskih režimih, obstajajo tudi v stališču glede prehoda na drugo stopnjo fakultet značajne razlike. To vprašanje seveda ni abstraktno pri tistih višjih šolah in fakultetah, kjer so programi vsklajeni. Tak je primer z našo VPS, s VTS in VAS (kjer imajo celo en izpit več), kjer so programi v glavnem vsklajeni. Programi VEKS se znatno razlikujejo od programa Ekonomske fakultete. Pri tem pa je število izpitolov na VEKS

znatno večje. Pogoj za prestop na drugo stopnjo te fakultete so vsi opravljeni izpiti po učenem programu fakultete. Diplomanti VTS, ki se hočejo vpisati na Fakulteto za strojništvo, morajo imeti poleg vseh izpitolov še diplomu te šole, ker je ta potrebna po statutu VTS (le-ta se ne zahteva od diplomantov prve stopnje fakultete); na kemiji pa diplome ne zahtevajo. Za vpis na drugo stopnjo Ekonomske fakultete v Zagrebu morajo diplomanti VEKS opraviti sprejemni izpit iz matematike, geografije in osnove ekonomske podjetij. Na Elektrotehniški fakulteti v Zagrebu pa se vprašanje še ni rešeno in take morebitnega kandidata enostavno odklonijo.

V Beogradu se lahko vpišejo diplomanti višjih tehniških šol na Strojno fakulteto brez omejitev, vendar bo tudi v prihodnje treba polagati depolnilne izpite. Za vpis na drugo stopnjo Pravne fakultete je treba opraviti izpite, ki so v učnem načrtu prve stopnje. Diplomanti VEKS in drugih ekonomskih šol, ki se želijo vpisati na drugo stopnjo Ekonomske fakultete, morajo polagati skupinski izpit iz treh predmetov: politične ekonomije, matematike in ekonomske podjetij.

Feri Horvat

S prejšnjo številko so se poslovili od Katedre glavni in odgovorni urednik Vlado Golob, urednik notranje rubrike Ivo Vajgl in urednik kulturne rubrike Martin Prašnicki.

VLADO GOLOB, dosedanji glavni in odgovorni urednik je bil eden izmed ustanoviteljev našega lista in je s svojim delom od izida prve številke nedvomno največ prispeval k uspešnosti in ugledu, ki si ga je list mariborskih študentov pridobil v jugoslovanskem študentskem tisku. S svojo vsestransko razgledanostjo, z uredniško organizacijskimi sposobnostmi in z dobrim odnosom do mladih sodelavcev, je pri le-teh vzbujal še večje veselje do novinarskega dela in prispeval k njihovem kvalitetnemu razvoju. Čeprav je opravljal še druge važne funkcije, saj je član sekretariata OK LMS, urednik biltena OK LMS, bil je podpredsednik odbora ZŠJ, je večino časa in dela posvetil listu, ki je bil del njegovega vsakdanjega življenja. Velik je bil njegov doprinos zlasti h kulturni dejavnosti študentov, saj je bil pobornik in neposredni organizator nekaterih uspešnih prireditev.

IVO VAJGL je že kot srednješolec na I. gimnaziji urejal glasilo »Mlada misel« in nato priložnostni brigadirski list. Pri Katedri je začel sodelovati novembra 1961. Po kratkem času je prevzel rubriko za izredne, nato pa notranjo rubriko, ki jo je z veliko

Vlado Golob

zavzetostjo za idejne in študijske probleme ter z izrednimi organizacijskimi sposobnostmi vodil do sedaj. Veliko je prispeval k razširitvi kroga sodelavcev, zlasti notranje rubrike. Poleg angažiranosti pri Katedri je bil eden najbolj delavnih aktivistov študentske organizacije; vodil je mednarodno komisijo in sodeloval pri organizaciji pomembnejših prireditev ter vodil izmenjavo skupine študentov s Poljsko.

MARTIN PRAŠNICKI je začel sodelovati pri Katedri oktobra 1961 najprej kot sodelavec, nato pa je prevzel uredništvo kulturne rubrike. Široko razgledan na področju kulture je s tehtnimi članki in razpravami o raznih problemih estetike in kulture dal bogat prispevek h kvaliteti lista. Tudi njegovo delo ni bilo omejeno le na Katedro, temveč je delal pri odboru kot predsednik kulturne komisije in sodeloval pri številnih akcijah in organizacijah raznih prireditev.

Vsem trem tovarišem se sodelavci, ki nadaljujemo njihovo delo, v imenu vseh bralcev Katedre zahvaljujemo za vsa njihova prizadevanja in jim pri študiju in nadaljnjem delu želimo kar največ uspeha.

Ivo Vajgl

Martin Prašnicki

Ekonomsko - družbeni aspekti avtomatizacije

e) **Izobraževanje delovne sile:** Sleherni delavec ki ostane v podjetju potrebuje zaradi kompliciranega procesa proizvodnje stalno dodatno izobrazbo. Zato se poleg izobraževalnih ustanov močno uveljavlja tako imenovano TWI — Training Within Industry — ali izobraževanje v okviru podjetij, pri čemer pa ne poudarjajo le tehnološki proces in organizacijo, temveč posvečajo mnogo pozornosti tudi odnosom (Human Relations).

f) **Brezposelna delovna sila:** Največji problem je delovna sila, ki jo avtomatizacija vrže na cesto. To je aktualno zlasti v kapitalizmu. Vendar nekateri teoretiki trde, da bo v celoti z avtomatizacijo prizadetih le 8% delovne sile. Zato predvsem priporočajo postopno uvajanje avtomatizacije, ki ne povzroča masovnega odpusčanja delovne sile. Tako so uvajali avtomatizacijo v Renaultu (Francija) v treh etapah v sedmih letih, ne da bi odpustili enega samega delavca. Ogromne možnosti zaposlovanja se odpirajo že sedaj,

zlasti pa se bodo odpirale v prihodnje v t. im. **terocarnih dejavnostih** (zdravstvo, prosveta, turizem, kultura...). Če bo človek čedalje manj angažiran v proizvodnji bo treba povečati več dela njegovemu prostemu času. Znani francoski humanist pravi, da bo čez 40 let zaposleno v terciarnih dejavnostih 80% prebivalstva in le 20% v gospodarstvu.

2. VPRAŠANJE STROŠKOV

Bistveno za uvajanje avtomatizacije je vprašanje stroškov, kajti avtomatizacijo je smiselno uvajati le takrat, kadar bo ekonomična, se pravi, kadar bodo stroški proizvodnje nižji, kot so pa pri starem načinu proizvodnje. Izjema je avtomatiziranje istih dejavnosti, kjer je človek izpostavljen velikemu naporu, nevarnosti in podobno. Nedvomno se bodo stroški z avtomatizacijo zmanjšali:

a) pri stroških delovne sile, ker bo potrebno manj zaposlenih, tisti pa, ki ostanejo, bodo ob višji kvalifikaciji bolj produktivni;

b) znatno se bodo zmanjšali tudi stroški izdelavnega in pomožnega materiala zaradi racionalnejše uporabe;

c) tudi splošni stroški, stroški notranjega transporta ipd., se bodo znižali ob moderni znanstveni organizaciji proizvodnega procesa.

Zanimivo je proučevati spremembe v strukturi stroškov. Za nižje mehanizirano in nemechanizirano proizvodnjo je značilen sorazmerno visok odstotek **direktnih stroškov** (izdelavni material, neposredna delovna sila). Torej, če je bila proizvodnja večja ali manjša, so se spreminjali skupni stroški bolj ali manj **proporcionalno**. Tako proizvodnja je bolj elastična, ker se lahko prilagaja gibanjem na trgu. Drugače je z avtomatizirano proizvodnjo, kjer prevladujejo **fiksni stroški**. Investicije v osnovna sredstva so ogromne; od tega je treba stalno plačevati obresti, amortizacijo, stroje je treba stalno vzdrževati ne glede na to, če so kapacitete izkoriščene ali ne. V avtomatiziranem podjetju se povečujejo tudi ostali **splošni stroški** (administracija, dragi elektronski računski stroji, razne pomožne službe in drugo), ki se tudi ne spreminjajo proporcionalno s proizvodnjo. Vse to povzroča veliko **neelastičnost** avtomatiziranega podjetja, ki s tem produkcije ne more prilagajati tržnemu gibanju (o tem pozneje). Če hočemo, da posluje neko podjetje ekonomično, morajo biti kapacitete izkoriščene sto odstotno. Aktualizira se tudi vprašanje obračunavanja amortizacije. Če je n. pr. v nekem mehaniziranem podjetju razmerje med amortizacijo in najemninno 2:1 v korist amortizacije, naraste le-to v avtomatiziranem podjetju tudi do 20, 50 ali celo 1000:1. Največkrat poznamo način časovnega obračunavanja amortizacije, ki ga koristimo z občasnimi revalorizacijami. Vendar postane to ob sodobnih strojih problematično, zlasti zaradi sorazmerno hitre ekonomske zastarelosti (nova odkritja tehnike).

3. INVESTICIJE IN LOKACIJE

Za investicije v avtomatizacijske naprave so običajno potrebna ogromna sredstva. Taka sredstva pa zmorejo le velike, visoka akumulativne družbe in država. Tako n. pr. v ZDA opravijo 65% investicijskih vlaganj velika podjetja. To ima za posledico **velike koncentracije kapitala**. Zaradi velike disperznosti kapitala imajo velike težave v Angliji, kjer tvorijo tri četrtine vseh podjetij majhna in srednja podjetja. Kakšna je koncentracija ZDA, nam kaže podatek, da je 75% kapitala v rokah 250 delniških družb.

Za vsako investicijo so potrebne še temeljitejšje analize vseh ekonomskih momentov kot sicer. Poleg elaboratov na osnovi standardnih ekonomskih pokazateljev pri ugotavljanju rentabilnosti investicij, je treba ugotoviti čas **efektiranja** ali reakumulacije, ki ga dobimo, če stroške investicij, ki jim prištejemo še vrednost neamortiziranih izločenih osnovnih sredstev, delimo z letnimi prihranki (pri novi proizvodnji). Podatki za efektiranje investicij v avtomatizaciji metalurgije v SZ so 0,7 do 1,3. To je dokaj ugodno in kaže, da investicije v avtomatske naprave niti niso vedno dražje (kadar je čas efektiranja manjši od 1 ali enak 1). Pokazalo se je, da je zlasti ekonomično postopno uvajanje avtomatizacije.

Za uvajanje avtomatizacije so zelo pomembni instrumenti v ekonomskem sistemu države v smeri stimuliranja. Pri tem razumemo zlasti ugodnejše pogoje za najemanje investicijskih posojil (daljši čas odplačevanja, nižja obrestna mera, manjša lastna udeležba ipd.) in možnost uporabe blokirane amortizacije.

Se pomembnejši pa postanejo družbeni kriteriji rentabilnosti. Pri vsaki investiciji je treba upoštevati potrebne indirektno investicije. Če avtomatiziramo neko tovarno v panogi črne metalurgije, bodo ob velikih kapacitetah nastale potrebe po večji količini surovin, po dodatni energiji, transportnih napravah i. dr. Na **lokacijo** podjetja ima avtomatizacija velik vpliv. Pomen nekaterih faktorjev, ki jih je treba upoštevati pri lokaciji podjetja po prejšnjem načinu proizvodnje, se očitno zmanjša. Tako več ne bo pomemben faktor delovne sile, po katerem se je včasih ravnila industrija. Avtomatizirano podjetje bo tudi več ali manj osvobojeno klasične navezanosti na energijo, v kolikor se

bo začela uporabljati atomska energija, medtem ko se pomembnost prometne mreže in bližina trga ob povečani proizvodnji povečata.

4. NAGRAJEVANJE IN PRODUKTIVNOST

Pod merjenjem produktivnosti razumemo ugotavljanje stopnje porabe proizvodnih tvorcev. Cilj je, da bila poraba na enoto proizvoda čim manjša, ker je s tem proizvodnja cenejša.

Coslej je bilo najbolj razširjen merjenje produktivnosti na osnovi živega dela. Tudi pri nas se govori o produktivnosti v glavnem v tem smislu. Toda v moderni produkciji merilo več ne ustreza povsem, zato delež živega dela v proizvodnih avtomatiziranih tovarnah je čedalje manjši.

	%	Manufaktura	Stroj
Vloženo delo	69,5	25	
Delovni učinek	0,5	5	
Tekoči Avtomatizacija	25	69,5	
	5	0,5	

Vidimo, da sta z razvojem delovni učinek in vloženo živo delo v obratnem sorazmerju. Dejstvo, da je v avtomatizirani proizvodnji vloga subjektivnega elementa sorazmerno majhna, narekuje potrebo po novih merilih produktivnosti, kjer se ugotavlja uspešnost vložene kapitala nasploh.

Ugotovitev, da je a) v zastarelih obratih več dela na enoti proizvoda,

b) v modernih pa več proizvodov na enoto živega dela kažeta dve nasprotji v zvezi z mnenji o nagrajevanju po učinku, namreč, da naj s nagrajuje,

a) vloženo delo
b) dosežen učinek (proizvodnje).

Če izhajamo iz prve variante, bodo večje plače v zastarelem obratu, če pa iz druge pa bodo mnogo večje v modernem, četudi si delavci v te obratih ne bodo nič bolj prizadevali kot oni v zastarelih. Ena in druga možnost sta problematični. Nekateri sindikati so se odločili za vmesno varianto in pravijo:

a) naj se upošteva trud in težavnost dela v zastarelih,

b) v modernih obratih se pa ne dajo premije za dosežen uspeh.

Tako pride do izravnave, praviloma pa so plače v modernih podjetjih višje, tako da stimulirajo k modernizaciji še ostale.

Praktično se spet zelo uveljavlja nagrajevanje po času. Zelo važno je to, da se začnejo tudi v kapitalizmu uveljavljati makroekonomski vidiki. Upošteva se namreč odvisnost osebnih dohodkov od ustvarjenega narodnega dohodka ter se spreminja gledanje na narodni dohodek in njegov delitev nasploh.

(Se nadaljuje)

Več odgovornosti

Pretekli torek je bil v Beogradu plenum centralnega odbora Zveze študentov Jugoslavije, na katerem so pod glavno točko dnevnega reda obravnavali naloge študentske organizacije pri izboljšavanju študijskih uspehov. Tokrat namenoma niso podrobneje razpravljali o materialnih in drugih objektivnih pogojih, ki neugodno vplivajo na študijski uspeh, temveč so dali močan poudarek analizi subjektivnih razlogov. Med temi so predvsem premajhna odgovornost dela študentov, ki meni da je študij le njegova osebna stvar, pri čemer pa pozablja, kako ogromna sredstva vlaga družba za njegovo šolanje. Dalje zelo slaba poklicna usmerjenost, saj se po neki anketi 15% študentov ne bi vpisalo na isto fakulteto, če bi se še enkrat vpisovali; razlog za slab uspeh so tudi slabe metode študija. Zato je bilo sklenjeno, da bo treba odpravljati slabosti zlasti subjektivnega značaja. Med drugim bo treba skozi idejno-vzgojno delo vzbuditi pri študentih večjo odgovornost do dela in jim pomagati k racionalnejši uporabi časa. Študijsko bo treba proučiti tudi metode študija na posameznih fakultetah in višjih šolah. Mnenje plenuma je bilo, da je treba posvetiti dobrim študentom več pozornosti in jih je treba vsestransko stimulirati k doseganju še večjih uspehov.

-fh

Vi katedri - katedra vam

Nameravam sodelovati v letošnji mladinski delovni akciji. Ali mi lahko odgovorite, kje se naj prijavim in v katero naselje bo odpotovala mariborska študentska brigada?

R. L., študentka
Prijaviš se lahko na šoli pri referentu za MDE. Za lokacijo naselja, v katero bo odpotovala mariborska študentska delovna brigada, žal še ne vemo.

Dokoncal sem nizo kmetijsko šolo v Sentjurju, ter sem že pol let zaposlen v kmetijski proizvodnji. Se lahko vključim na VAS?

N. L., Smarje
Da. Samo predhodno moraš opraviti sprejemni izpit iz kemije, biologije in pl-

smeno nalogo, ki se nanaša na kmetijsko politiko.

Prejem črtice. Ali bi mi jih objavili v vaši literarni prilogi Obrazi?

Polji jih najprej v pogled uredništva naše literarne priloge Obrazi.

Ali mi lahko poveste, če bo odbor ZS MVZ tudi letos organiziral študentski kulturni teden?

S. T., Tuzno
Poznamo smo se pri odboru Zveze študentov. Odgovorili so nam, da bodo organizirali študentski kulturni teden predvidoma v sredini meseca aprila. V ta namen so že izvolili pripravljatelje odbora.

Dajemo v razpravo

V odkriti razpravi osvetliti čimveč nepravilnosti

Jugoslaviji, niso mogla zadovoljiti potreb umetnikov v dinamičnem obdobju naše socialistične graditve in revolucije. Pogoji, ki jih je revolucija ustvarila in bogata vsebina družbenega dogajanja, sta sprožila nenehno osvajanje, iskanje novega in seveda nenehno kvaliteten razvoj v naši umetnosti. Danes zavzema jugoslovanska umetnost vidno mesto v svetovnih merilih. Naši umetniki so osvojili ne samo visok izbor izraznih sredstev in možnosti, ampak tudi nekako značilno, specifično obeležje jugoslovanskega v umetnosti.

Ni torej zgolj slučajnost, da so se v toku nenehnega razvoja in osvajanja novega uveljavili v naši umetnosti kot vzporeden pojav znaki deformacij in modnega posnemanja, ki se danes širijo v vedno večjih dimenzijah, opirajoč se na negativne pojave snobizma, meščanskega liberalizma in monopolizma posameznikov, ki vodijo in usmerjajo naše kulturno življenje.

V nekaterih dejavnostih kulture moramo iz dneva v dan ugotavljati orientiranost h komercializiranju, oddaljenosti od lepega in umetniško kvalitetnega. Ni dvoma, da je zaradi zmanjšane budnosti in prizadetosti subjektivnih silnic pri nas, posebno pa zaradi premale pozornosti članov ZK, v mnogih kulturnih institucijah prišlo do komercialnih spekulacij v najrazličnejših pojavnih oblikah. Pojavile so se »umetniške stvaritve«, ki jih avtorji sami in »mentorji« niso razumeli, pa so jih ravno zaradi tega potiskali v ospredje. Zameriti je tudi kulturniškim krogom, institucijam in prosveti, ki so si odločno premalo prizadevali dvigniti kulturno raven povprečnega občana — konzumenta kulturnih dobrin. Tako pride do splošnega pojava, ko so nekatere razstave, knjige, koncerti i. pd. širokemu krogu občinstva popolnoma nezaznamljivi, kar ima za posledico odklon od take umetnosti, v mnogih primerih pa tudi od kvalitetne umetnosti, ki je odsev ustvarjalnega iskanja in odkrivanja novega.

Ko ugotavljamo oddaljenost delovnega človeka od sodobne umetnosti, ne moremo mimo dejstva, da je naša kulturna vzgoja (programi, vodiči po razstavah, šole ipd.) pomanjkljiva, kar odvrta ljudi od resnične umetnosti in jih sili v drugo skrajnost — poslužujejo se razno-

vrstne plaže, s katero so naša založniška podjetja napolnila prodajalne.

Spomnil sem se ankete o cenah knjig, ki jo je med bralci izvedel »Vjesnik u srijedu«. Po mnenju velike večine bralcev bi cene knjige ne smele prekoračiti 1000 dinarjev, ni pa potrebe, da bi bile cenejšje od 300 dinarjev. In kakšne cene so v navadi pri nas?

Zelo poceni je literarna plaža, ki izhaja broširana ali v zvezkih, na papirju slabše kvalitete. Sledijo knjige za mladino, skoraj vse kvalitetnejše knjige pa v ceni že presegajo kritično mejo. Pri nas izhajajo knjige v malih nakladah, s tem se stroški povečujejo, povečuje pa knjigam ceno tudi lepa oprema, vezava, ščitni ovitki ipd. Mogoče bi bila rešitev v tem, ko bi na škodo opreme in zunanjšega videza knjige znižali ceno in jo tako približali možnostim — in potrebam delovnega človeka. Ni dvoma, da bi na ta način dobra knjiga dobila mnogo širši krog bralcev. Zakaj ne bi mogle tudi kvalitetne knjige izhajati v zvezkih? To so vprašanja, o katerih smo že razpravljali (tudi v Katedri), treba pa je pristopiti k realizaciji.

V intervjuju s člani predsedstva zveze novinarjev je predsednik Tito poudaril, da so v našem časopisju najslabše kulturne rubrike. Dejstvo je, da posebno dnevno časopisje ne posveča dovolj pozornosti kulturnemu delu bralcev, omejuje se le na občasne kritike aktualnih kulturnih dogodkov, ki pa so v največ primerih pisane v jeziku, ki ga razume samo najožji intelektualni krog ljudi, ki se ukvarjajo z umetnostjo.

Opomba uredništva:

Članek je povzetek iz razprav v dnevnem časopisju in kulturnih revijah, o aktualnih vprašanjih v naši kulturi. Zelja uredništva Katedre je, da bi se na osnovi teh navrženih misli razvila razprava, lahko tudi polemika, ki bo razčistila nekatera protislovja v naši umetnosti, posebno v mariborskih okvirjih. Zavedamo se, da bi razprava morala biti mnogo širša, posebno naloge članov ZK pri idejnem usmerjanju našega kulturnega življenja bi bilo treba obravnavati podrobneje in ločeno. Prav zaradi tega naj velja ta uvodni članek kot poziv k sodelovanju.

(Nadaljevanje s 1. strani)

(André Gide, 1869—1951), francoski pisatelj, samosvoj iskalec resnice o človeku. Zdaj religiozen, zdaj predvsem čuten. Njegovo delo je silno obsežno in raznovrstno, posebno znani so njegovi potopi i (Potovanje v Kongo). Leta 1947 je prejel Nobelovo nagrado. »Pastoralno simfonijo« pa je napisal leta 1919.

Podeželski pastor pripelje na dom slepo dekle, ki je tako zanemarjeno, da še ne zna govoriti, jo poimenuje »Gertruda« in jo z veliko potrpežljivostjo drami k življenju. Ljubi jo mnogo bolj kakor druge člane družine, ker ga najbolj potrebuje. Vsa Gertruda — takšna kot je pozneje — je sad njegovega prizadevanja. Oblikoval jo je veliko bolj kot svoje lastne otroke.

Pastor sam ne ve, kdaj se zaljubi vanjo. Hoče jo obvarovati zla in krivic zunanjšega sveta. Hoče jo obdržati tako nevedno, naravno, srečno. Pravzaprav — hoče jo obdržati samo zase. In ko jo vzljubi njegov sin in se hoče z njo poročiti, mu to prepreči.

Sama Gertruda šele postaja človek. Živi v skrivnostnem svetu občutkov, pod vtisi zunanjšega sveta, ki jim je slepo prepuščena in za katere je izredno dojemljiva. In kljub temu, da pastor tega noče, se v njej začne prebujati misleče bitje. Hoče videti svet, pa če-

prav morda ni tako popoln, kot je zdaj, ko je slepa. Vedno znova vrta za resničnostjo.

Človek je postal tak, kot je, z delom, z bojem. S tem da je razvil zavest. In tudi v slepi deklici se prebujajo človek, k se ne more sprijazniti s tako nemočno, »nezavestno« srečo.

Potem Gertrudi z operacijo vrnejo vid. Vidi, da je svet

mного lepši, kot je mislila. (»Prav zares nisem slutila, da je dan tako sijoč in nebo tako prostrano.«) Toda vidi tudi, kakšen razdor je s svojo prisotnostjo prinesla v pastorejvo hišo. Vidi zgarano pastorejvo ženo, ki je pastor ne ljubi več, ker ljubi njo. Vidi, da je na svetu tudi zlo. »Če bi bili slepi, bi ne imeli greha.« Zdaj ni več slepa. Zdaj se zave svoje in pastorejve krivde.

Pastor je ravnal tudi v nasprotju s krščansko moralo. Dekletu ni privoščil življenja, temveč jo je čuval samo zase. Zdaj pa je Gertruda naenkrat prisiljena pogledati v življenje, pred njo stoji krivda, za katero pravzaprav ni kriva in ki se je je do zdaj sploh ni zavedala. In zaradi njene nežne nedotaknjenosti, njene dozdajšnje odrezanosti od sveta, ji zmanjka moči. S svojim iskanjem se je ob pastorjevi ljubezni razvila v človeka, ki

se lahko te krivde zave, toda ne do človeka, ki bi to krivdo lahko premagal. Gertruda življenje lahko oceni, a ni dovolj močna, da bi živela. Naredi samomor.

Pastorjevo mišljenje, da je srečen človek, dokler ne ve, se izkaže za pravilno. Vendar je pastor poražen, ker je vse izgubil. Tudi njegov sin je namreč z Gertrudo vred prestopil v katoliško vero.

André Gide posega s stališča krščanske etike globoko v človeško življenje, v vprašanje njegovega smisla. In v to, kaj je dobro in kaj je zlo. Kaj je to sreča? Kaj je to greh? Vendar — sreča in greh sta nekaj zelo relativnega. Svet je dialektičen. Dobro in zlo, lepo in grdo se prepleta. Nedolžen si samo, če nič ne delaš. Ne delati nič — to je pa še najhuje.

Mišljenje, ki ga knjiga izraža, je v svoji statični religioznosti, v nemoči in pesi-

mizmu, precej izrojeno. Gide ne verjame v ničesar. Tudi v krščansko etiko ne. Na skoraj eksistencialističen način dvomi v smisel življenja. Nikjer ne poudarja, da je važno tisto resnično življenje, ki je tako zelo lepo in tako polno zla obenem. Zadovolji se z ugotovitvijo: »Če bi bili slepi, bi ne imeli greha,« kar pa pomeni beg od stvarnosti. Vsekakor mislim: Biti slep je hud greh. (Seveda ne, če si samo brez vida.)

Knjiga je napisana v obliki dnevnika. Izredno lepo. Nekatera mesta so nenavadno poetična: (Je svet res tako lep, kot ptički pojo?)

Franček Rudolf Zgodba o slepoti

• film • film • film

Študentsko filmsko gledališče

Na skupščini Zveze študentov Mariborskih visokošolskih zavodov smo slišali predlog o ustanovitvi filmskega gledališča. Predlog je naletel med študenti na odobravanje. Pri Odboru je bil osnovan organizacijski odbor, katerega prvi uspehi se že jačajo. Torej — popestritev kulturnega izživeljanja mariborskih študentov. Filmsko gledališče je ustanovljeno. Program je v grobem sestavljen in se izvaja (premiera kratkih filmov 1. marca). Želim napisati dve, tri misli, o programu in delu filmskega gledališča.

Ze pred anketo, ki se na nekaterih šolah še izvaja, in vsebuje vprašanja, o čem želimo študentje govoriti, gledati v »Filmskem gledališču«, smo organizirali premiero kratkih filmov slovenskih ustvarjalcev: Kosmača, Beoca, Sajka, Topariši so se odzvali našemu povabilu, pozdravili naše prizadevanje in prišli. Po predavanju filmov so odgovarjali in pojasnjevali na postavljena vprašanja. Zdi se mi, da je bil uspeh popoln, če upoštevamo majhno možnost neposrednega stika (filmi so bili predvajani v unionski dvorani, ustvarjalci so odgovarjali kar z odra). Majhna organizacijska napaka, toda ne glede na to je bil uspeh že v vsebini spontanih vprašanj, ki so jih prisotni postavljali. Verjetno bi ozdušje bilo še pristnejše, če bi bil pogovor o manjši dvorani, kar je bilo takrat neizvedljivo, ker je bila Bela dvorana zasedena in če bi bila vprašanja glad prejšnjih razgovorov o okviru »Filmskega gledališča«.

O programu Filmskega gledališča je sedaj še težko govoriti, ker se niso zbrali podatki ankete, vendar o grobem že lahko Filmsko gledališče je neka vrsta filmskovzgojnega dela. Cilj je v bližnjem, pojasnjevanju, spremljanju filmske umetnosti, njenih ustvarjalcev in gledalcev, izmenjati misli, dojemanje in vrednotenje filma. Skozi program Filmskega gledališča gledalec lahko spremlja razvojno pot, smeri in umetniške vrednosti filmov, vzpostavlja kontakt z ustvarjalci in se tako oživi o predvajano delo. Izbrani filmski deli je tako velika, da o normalnih pogojih kino podjetja tega ne zmorejo. In če tu še dodamo, da so kino podjetja, podjetja s samostojnim financiranjem, nam je lahko jasno, da je to neizvedljivo. Kljub

temu mariborsko kino podjetje podpira filmsko vzgojno delo, to dokazuje o pomoči, ki jo nudi našemu Filmskemu gledališču pri odstopu doorane za premiere filmskih novitet in prenosnega širokometražnega projektorja, ki ga bo potrebovalo gledališče za normalno metražne filme v soojem programu. Opozarja nas na kвалitete filme, ki jih uvršča v svoj redni program. Sedaj, ko imamo na razpolago malo doorano na višji komercialni šoli, ki ima ograjeno projektorjsko kabino z ozkometražnim projektorjem in prenosni široko metražni projektor, bo Filmsko gledališče zaživeljelo. Predstave in razgo-

Vorančevi Samorastniki na filmskem platnu

Po dveh letih so vendarle pričeli snemati domači celovečerni film po Vorančevih Samorastnikih z naslovom Pankarska mati. Scenarij je pripravil Vojko Duletič, režira pa Igor Pretnar. Pri filmu sodelujejo še snemalci Mileta de Glerio, scenograf inž. arh.

Ingrid Bergman o sebi

Ingrid Bergman: »Bilo bi strašno biti vedno mlada. Težko je dobiti dobre vloge za žensko

vori se bodo vršili vsak petek v tednu ob sedmih zvečer. Po predavanju filmov (kinotečnih in drugih, anketa še ni končana) bodo razgovori o filmu. Za popestritev programa nam je Sovet filmskega sveta ponudil pomoč svojih članov, ki bodo poživljali pogovore in razprave. Po možnosti bomo vabili še naprej tudi ustvarjalce. Po anketi bo sestanek vseh članov Filmskega gledališča, na katerem bodo imenovane želje, zbrane iz ankete in sestavljen program za to leto. Torej nekaj za popestritev kulturnega življenja študentov.

KAKŠEN BO PLASMA NAŠIH?

Dokončno se še naša komisija za sestavo reprezentance ni odločila za deveterico tekmovalcev, ki bi naj zastopali naše barve. Do sedaj so se na teh vsakoletnih tradicionalnih tekmovanjih (Planica, Kulm, Obersdorf) naši tekmovalci zelo dobro uvrstili. Spomnimo se samo tekmovanja v Obersdorfu leta 1961, ko je Šilbar s svojimi 141 metri postal svetovni rekorder; Planico 1960, ko sta se kar dva naša tekmovalca (Zidar in Langus) uvrstila med prvo desetorico. Letošnja forma naših tekmovalcev, ki je zelo nestalna, zaskrbljuje zveznega trenerja, ter komisijo za sestavo reprezentance. Navzile temu, da v letošnji sezoni naši tekmovalci niso dosegli takšnih uspehov,

med 45 in 50 leti. Zato sem se odločila 45 preskociti in biti 55-letna. To je starost za čudovite vloge! (V Hollywoodu je posnela film o stare dame, po odrskem delu F. Lürrenmatta.)

Mirko Lipužič. Poleg glavnih igralcev Majde Potokarjeve, ki bo upodobila pankarsko mater in Rudija Kosmača kot Ožbeja, bodo nastopali mnogi priznani slovenski igralci, omenimo naj Savo Severjevo in Vido Juvanovo.

Jl bo leto uspelo? — Natalie Wood

čela igrati kot štiriletna deklica in ostala pri filmu deset let, kot mala umetnica, kakor so ji dejali odrasli partnerji. Tako kot je Liz Taylor za kratki čas prenehala igrati, tako je tudi Natalie imela kratak zastoj, toliko da je publika pozabila, da je bila otrok in sedaj postala deklica.

V prvem filmu Sla po življenju z Jamesom Deanom je pokazala odlično igranje. Vsa leta, kar je bila v zakonu z Robertom Wagnerjem, je sprejela vsako vlogo, samo da je lahko igrala z možem. Po filmu »Krasote v travi« Elie Kazana, se je njena umetniška pot nadaljevala. Sam Kazan je dejal: »Tajnost njenega uspeha je v tem, da je deklica in žena, ampak odločna, in ve kaj hoče.«

V West Side Story je Natalie igrala Marijo, sestro portoriškega vodje bande, ki se zaljubi v vodjo nasprotnih bande. Za to njeno vlogo so jo lani postavljali daleč pred vsemi kandidatinjami za Oscarja. Letos je odlično odigrala vlogo v biografiji slavne strip tease plevalke Gipsy Rose Lee. Življenje te lepe žene je bilo zelo zanimivo. Ambiciozna in pohlepna po denarju, je mati naredila iz trinajstletne hčerke veliko zvezdo. Tudi pozneje, ko je bila hči že bogata in znana, je morala neprestano prenašati tiranijo svoje matere.

Zato pričakujemo letos, da bodo popravili napako, ki so jo naredili, ko Natalie ni dobila Oscarja. Resen kandidat za Oscarja je tudi znana Catherina Hepburn, ki je že lani kandidirala za vlogo »Izenada lani poleti« in letos izvrstno odigrala svojo vlogo v filmu »Dolgo potovanje v noč«. Žiri stoji pred težko nalogo, komu naj dodeli nagrado, kajti Hepburnova je Oscarja že dobila, Natalie pa je mlada in največji up Amerike. Da bi resno konkurirala Evropi,

Jl bo leto uspelo? — Natalie Wood

Oskar — želja vsakega igralca

Lani sta Oscarja dobila igralca iz Evrope. Čeprav so vsi pričakovali, da bo za najboljšo žensko vlogo dobila to priznanje Natalie Wood, ki je bila odlična v dveh filmih, ga je dobila Sophia Loren za vlogo v Ciociari. Letos je Natalie zopet najresnejši kandidat za vlogo v filmu Gipsy. Rojena je leta 1938 in je za-

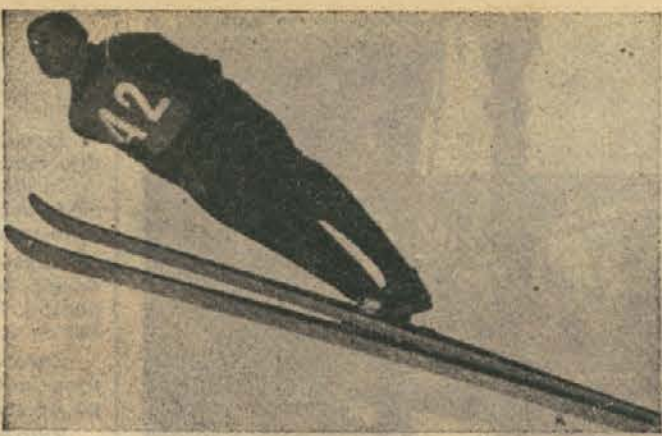
PLANICA 63

Pred planiškim spektaklom

V petek, soboto in nedeljo se bodo po treh letih zopet zbrali v Planici vsi najboljši skakalci in Šilbar v pravem trenutku prihajata v svojo staro formo. Tudi Pečar in Zajc lahko nadomestita daljino z izvrstnim stilom. Na zadnji preizkušnji pa nas je zelo prijetno presenetil Eržen, ki je kar trikrat preletel preko 100 m in enkrat celo 115 metrov. Pričakujemo, da se že-

ko pretekla leta, ne smemo biti pesimisti. Lovca na daljine Jemc in Šilbar v pravem trenutku prihajata v svojo staro formo. Tudi Pečar in Zajc lahko nadomestita daljino z izvrstnim stilom. Na zadnji preizkušnji pa nas je zelo prijetno presenetil Eržen, ki je kar trikrat preletel preko 100 m in enkrat celo 115 metrov. Pričakujemo, da se že-

do po zadnji prikazani formi prav vsi naši tekmovalci solidno uvrstili. Za nas bo največji uspeh, če se bo kateremu izmed naših posrečilo uvrstiti med prvo desetorico v tako močni konkurenci, kot je letošnja. Izgledi za uvstitev naše ekipe, puščajo res odprto vprašanje plasmaja. Boljša uvrstitev kot lahko spremljali smuške polete po televiziji.

KDO SO FAVORITI?

Za letošnje tekmovanje se je prijavilo rekordno število tekmovalcev. Po prijavih lahko sklepamo, da se bo pomerila za najboljša mesta prav vsa svetovna elita, tako med posamezniki, kot med ekipami. Če bi napovedovali zmagovalca letošnjega tekmovanja, bi zares težko dajali komurkoli prednost. Kljub temu lahko med glavne favorite med posamezniki štejemo našega starega znanca Recknagla, Norvežana Engana, Zahodnonemca Thoma in Bolkartta, ter še nekatere iz Nemčije, Skandinavije in SZ. Med ekipami lahko iščemo zmagovalca med Zap. Nemčijo, Vzh. Nemčijo, Norveško in SZ. Vsekakor pa lahko pričakujemo še kopolico presenečenj, predvsem med posamezniki. Odvisno je pač precej tudi od športne sreče.

KAKŠEN BO PLASMA NAŠIH?

Dokončno se še naša komisija za sestavo reprezentance ni odločila za deveterico tekmovalcev, ki bi naj zastopali naše barve. Do sedaj so se na teh vsakoletnih tradicionalnih tekmovanjih (Planica, Kulm, Obersdorf) naši tekmovalci zelo dobro uvrstili. Spomnimo se samo tekmovanja v Obersdorfu leta 1961, ko je Šilbar s svojimi 141 metri postal svetovni rekorder; Planico 1960, ko sta se kar dva naša tekmovalca (Zidar in Langus) uvrstila med prvo desetorico. Letošnja forma naših tekmovalcev, ki je zelo nestalna, zaskrbljuje zveznega trenerja, ter komisijo za sestavo reprezentance. Navzile temu, da v letošnji sezoni naši tekmovalci niso dosegli takšnih uspehov,

Nasvidenje čez tri leta - conski

Tako je pomislil Parma, ko je podpisoval predajo v partiji z velemojstrom Ivkovim. Vse je izgledalo tako lepo. Najprej velemojstrski naslov v Holandiji, nato nagrada v Spaniji in dober začetek v Vrnjački banji. Rahlo senco so metala le zadnja kola. Uspeh v Beverlojku bi lahko bil večji... tudi prvo mesto v Spaniji ni bilo nedosegljivo. Toda vsak turnir ima svoj začetek in konec. Prao konec — zadnja kola pa so na zadnjih turnirjih zmanjševala uspeh slovenskega velemojstra.

Ali Parma res ne zdrži do konca? Ali je vzrok pomanjkanje fizične ali psihične kondicije?

Beverlojki: Parma se je po desetem kolu že posem približal velemojstrski normi. Osem točk iz desetih partij! Šest zmag in štiri remiji — odlična bilanca na tako močnem turnirju. Iz sedmih kol je potrebna samo še ena točka. Jasno je, da je Parma bil naslov velemojstra

važnejši kot osvojitve proga mesta. Ko se je cilju že tako približal, da je imel naslov v žepu, je njegova pozornost popustila. To je pojav, ki ga srečujemo pri vsakem človeku. Ko se želimo do dosege nekega cilja, se trudimo, na cilju pa si nekoliko spočijemo. Pri šahu pa je tak počitek nevaren, zanjih z Velimirovičem in lo Za šahovsko janoost turnir imel lahko partijo in pomen morda. Poleg velemojstrske-

ga naslova smo še želeli prvo mesto. Ne trdim, da Parma tega ni želel. Toda njegova najvažnejša naloga je bila: velemojstrski naslov in ko je to lakorekoč dosegel — je popustil. Tistega velikega ozvoda za zmago ni bilo več.

Spanija: Turnir neenakih igralcev kjer je vladalo pravilo: med seboj remi, slabšega premagati. To so bili tihi sporazumi, nekako v stilu turnirjev kjer so visoko nagrade in igralci zelo različnih moči. Ali je torej dokaz, da je Parma remiziral z močnimi nasprotniki, ker ni vzdržal? Odgovor ni potreben. Sicer pa: Med obema turnirjema je bilo samo nekaj dni. Sahisti pa se po velikih turnirjih ne odpočijejo v nekaj urah. Malo pa še naporno potovanje 60 ur v potniškem vlak in še za nameček po dve koli na dan. Kako je mogel po vsem tem utrujenosti Parma iz Beverlojke tako dobro igrati v Spaniji? Morda iz utrujenosti?

Vrnjačka banja: Skupno je bilo na papirju odigranih 14 kol. Pravim na papirju — dejansko jih ni Velimirovič igral 14, kljub temu da so pri njemu vsi igrali na zmago. Zadnje kolo, ko sta z Ivkovom potegnita samo nekaj potez, pač lahko smatramo za domenjeni remi.

Zakaj pa je klonil v sredini z Velimirovičem in lo? Za šahovsko janoost turnir imel lahko partijo in pomen morda. Poleg velemojstrske-

uspeh, kajti upoštevati moramo, da so večinoma vse sodelujoče države poslale svoje ekipe v najmočnejši postavi.

IN KAKO JE Z OGLEDOM TEKMOVANJA?

Za ogled planiških skokov je Kompas pripravil posebne vožnje z vlaki in avtobusi. Skoke si bo ogledalo tudi veliko tujcev in da bi jim bil prehod v Jugoslavijo olajšan, so naše oblasti za ta prehod poenostavile formalnosti potnih dovoljenj. Tisti pa, ki bodo ostali doma, bodo lahko spremljali smuške polete po televiziji.

Mariborski tenisači pred novo sezono VELIKI UPI

Teniški klub Branik, ki je edini v Mariboru, pripravlja svoje člane, mladince in pionirje že vsi zimo zelo vestno na novo tekmovalno sezono.

Dvakrat tedensko so v telovadnici v Cankarjevi ulici trdi treninzi, ki obsegajo vse vrste gimnastičnih vaj, vaje za krepitev rok in nog, ter razne vaje, specifične za teniški šport.

Posebej se zelo vestno pripravljajo mladinci in člani na pomladanski start. Med njimi so tudi Germovšek, Vodeb in Sikošek, ki pomenijo v slovenskem tenisu trenutno vrh.

Prav slednji, so se pred kratkim udeležili turnirja, ki je bil v veliki dvorani Gospodarskega razstavišča v Ljubljani. Organizirala ga je slovenska Teniška zveza z namenom, da bi prav najboljše slovenske tenisače pripravila za tekmovanja. S svojo igro so dokazali, da so z treninji pridobili kondicijo in, da jim tekmovanja v sezoni ne bodo delala težav, kakor je bilo to lani.

Če se ozremo na možnosti, ki jih imajo mariborski tekmovalci letos, lahko ugotovimo, da so zelo velike.

Germovšek bo nedvomno tudi letos ostal republiški članski prvak, lahko bi se pa tudi na državnem prvenstvu dobro odrezal. Vodeb je na najboljši poti, da osvoji naslov mladinskega republiškega prvaka, ter morda drugo mesto v državi, Sikošek prav tako.

Pri ženskah je stanje nekoliko drugačno. Vsa leta nazaj je bil TK Branik edini, ki je imel na vseh tekmovanjih ustaljeno žensko ekipo. Toda letos so nekatere odlične tekmovalke prenehale z aktivnim nastopanjem in prišla je vrsta na mlade, sicer še neizkušene in nerutinirane.

Kot običajno, bo prirediteljski klub Branik, tudi letos v Mariboru večja teniška tekmovanja, zveznega, republiškega ter okrajnega in medklubnega ranga. Kandidirali so za ekipo mladinsko prvenstvo Jugoslavije, mladinsko in pionirsko prvenstvo Slovenije, kot običajno pa bodo na sporedu tradicionalni turnirji: za Mariborski teden, Belo žogo, Srebrni lopar, Korenčanov memorial, okrajno prvenstvo in otvoritveni turnir. Vendar pa letos pogrešamo srednješolskega prvenstva in pa prvenstvo mariborskih višjih šol, na katerih je mnogo »belih mušketirjev« in bi bilo za taka tekmovanja nedvomno dokaj veliko zanimanje.

Srednješolsko prvenstvo je bilo pred dvema letoma že enkrat in je bil uspeh prav dober.

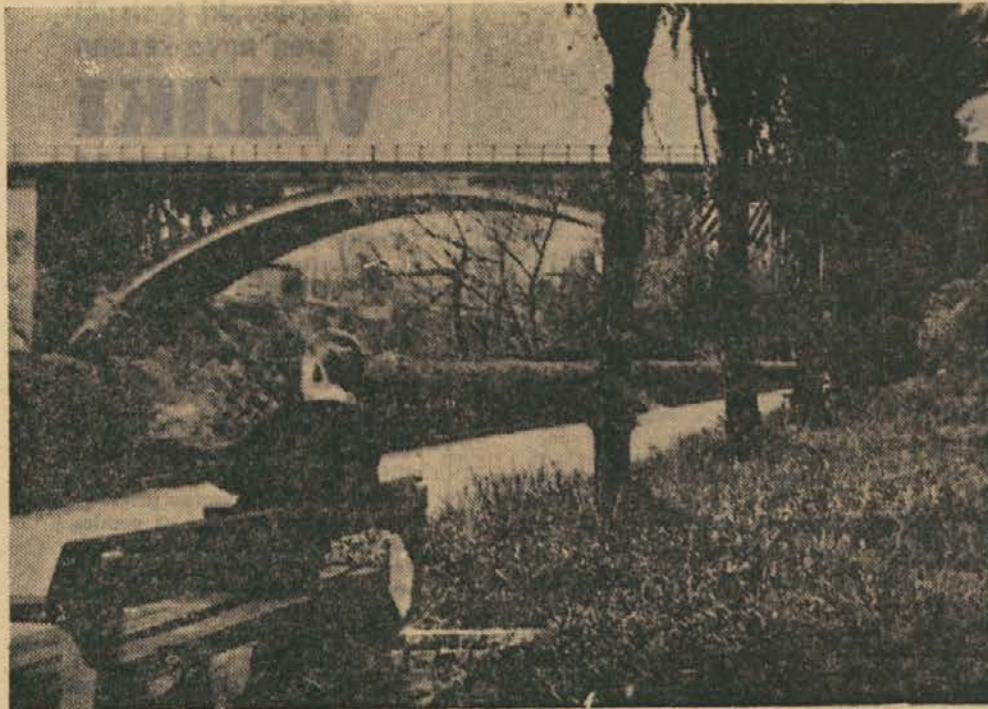
To vprašanje bo treba seveda preučiti.

Toda ne glede na to, dejstvo je, da pričakujemo v letošnji teniški sezoni uspehe Mariborčanov, saj se bo v njih odrazilo vso delo pozimi in ves trud, ki so ga vanj vložili tekmovalci sami.

Počakajmo na konec letošnjih tekmovanj in prepričali se bomo lahko, koliko napredka je bilo...

Boris Bergant

pomladansko kramljanje

Pred kratkim sem bral humoresko Arta Buchwalda. Hotel je sanjati intervju z JacMillanom, pa je sanjal pogovor z De Gaulloom. Prišel sem do spoznanja, da je prav žalostno, če človek ne more sanjati tistega, kar si želi. Hotel sem se sprehoditi po mestu. Zadnje čase je zaživeo. Posebno v popoldanskih urah so ulice polne. Ljudje kupujejo, vsi imajo nedelj-ske obraze. Vsak dan. Hotel sem se torej sprehoditi sam, d prazničnimi ljudmi, praznično razpoložen, pa sem srečal Marjanca.

Hotel sem biti resen, pa se je Marjanca smejala, venomer samo smejala in me gledala s prodornimi, iskrenimi očmi. Bila je srečna, kot rdeča, polna julijska češnja. Smejala sva se oba, sicer pa, Marjanca se smeji venomer in njena sreča prehaja s človeka na človeka, Marjanca osrečuje vse.

Danes je prišla pomlad v naše mesto.

In tako sem moral, hote ali nehoti krepko zakoračiti v prvi pomladanski dan. V trenutku sem si zaželel tisoč stvari, saj je splošna ljudska slabost, da si v trenutkih zadovoljstva nekaj želijo. Zlel sem si mnogo sreče na iz-pitih, diplomo, od prijetnih večerov, dobrih prijateljev, iskrenih besed, do lepih, sončnih dni, skratka, napravil sem si mali načrt, tak, kot si ga delamo skoraj vsako jutro, pa se nam kot po pravilu izjalovi. No, sedaj ni čas za razmišljanje, ali se mi bodo želje uresničile ali ne, mislim, da bo že kako.

Menda so ravno študentje pripomogli, da se ljudje vedno v večjem številu spreha-jajo po Gosposki ulici. Prinesli so duh po pomladi, ko-

drolasci iz Splita, pesalci iz Srbije in veseli fantje s sončne Primorske in Prekmurja. In tako smo se danes tukaj zbrali vsi.

Ondan mi je kolega očital, da venomer pogrevam stare stvari, napišem naj nekaj novega. Povedal sem mu nekaj novega, namreč, da imajo na statističnem zavodu

nekaj podatkov o mariborskih študentih, da so končno ugotovili, koliko študentov študira na mariborskih višjih šolah in da bo Združenje v začetku novega študijskega leta pripravilo popolnejše anketne liste, ki jih bodo študentje izpopolnjevali. Ali mislite, da mi je verjel?

»Lepo je, če sije pomladansko sonce,« sem rekel kolegom, ki presedijo vsak dan po nekaj uric v bifeju samopostrežne restavracije.

»Res je lepo,« so mi pritr-dili.

P. Bronzan

Mladost v zrcalu

Odkar so prenehala izhajati Mlada pota, edina slovenska mladinska mentorska revija, je najmlajša generacija pisateljev in pesnikov ostala brez svoje revije, take, ki bi mlade razumela in vzpodbujala k delu, jim svetovala in usmerjala na pravo pot.

Zdaj se je za to koristno in težavno delo odločila založba Mladinska knjiga. Pred mesecem je že poslala na trg prve tri knjige izmed petih, kolikor jih vsebuje novo ustanovljena zbirka »Pota mladih«.

Gre torej za mlade avtorje, rojene v letih neposredno pred vojno, ali celo med vojno samo; za njihove prvence, ki so pretežno avtobiografskega značaja, dela brez globlje-ga literarnega znanja in brez večje izpovedne moči, toda iskrena in aktualna. Njihovo pero je kritično: natančno zna

potegniti mejo med pojavi, ki škodujejo naši družbeni stvarnosti in med pojavi, ki so pravilni in ne zavirajo našega družbenega razvoja (tu imam v mislih delo Petra Kavalarja: Grajski bik). Avtor obravnava v svoji zgodbi življenje v poboljševalnici; kritizira slabe vzgojne metode in se zavzema za bolj humanističen odnos. S samo zgodbo doseže močan neizbrisen vtis. To je ena redkih knjig, kjer je dejanje samo močno, in pretresljivo, ne glede na način pripovedovanja)

Zelo zanimivo je napisano tudi delo Elze Budau: Diagram neke ljubezni. Knjiga je iskrena, preiskrena izpoved o neki ljubezni. Delo ima vrednost prav zaradi te odkri-tosrčnosti, ker s tem preraste v podobo, ki najbolje razode-va današnjo mlado generacijo. Zelo pa škoduje delu stilna

Neki deklici

Izmed tisočev neznanih vojakov izberejo enega: zgradijo mu spomenik in predenj polagajo vence.

In nihče ne ve, kakšen je bil ta vojak. Se je bil hrabro ali je bežal; ga je že prvi strel ubil? To pa ni važno. Važno je le-to, da je bil vojak.

Napisal bom pesem deklici, ki je bila taka kot tisoče drugih. Ne vem za njeno ime in še njen obraz sem na pol pozabil. Bila je le srednje lepa in nisva si dala ničesar več kot en sam pogled.

Zaradi tega pogleda sem napisal to pesem. Morda jo njen fant ljubi tako, kot jaz ljubim svojo deklico, morda pa ne zna pisati pesmi.

Zato sem ji napisal to pesem, čeprav je ne poznam in si nisva dala več kot en sam pogled. Danes sem strašno sam in moja deklica je daleč.

F. Rudolf

Pesem in noč v otroškem srcu

Mati mu pravi:

Moj mali sinček:

ali veš, kaj zveni vsako noč na našem dvorišču?

Vem, mama!

Dvorišče sanja in mesec ga ljubi.

Svetišče iz betona skriva v sebi pajčevine

zvonečih duš, ki ne jočejo.

Stari kostanj ima veje in liste

in tam nekje gnezdijo ptice.

Mati se otožno nasmehne:

Oh, sine, kje pa je tvoja duša?

Mama, pusti naj zasanzam kot škrjanček

da bom zjutraj poletel

in videl kosce v vzhajajočem soncu.

Moje srce naj zaspi

med vejami tvojih rok.

V. Gajšek

neizdelanost in jezikovna površnost. Avtorica sama pravi, da je delo pustila tako, kot ga je prvč napisala — zaradi večje iskrenosti. Prav zaradi tega pa delo izgubi enotno, zaokroženo podobo in se zdi kot fragment nekega lepega, velikega doživlja.

Precej drugačen vtis pa zapustijo v nas vse novele Marlene Humek — Pehanijeve. Med tem, ko je pri prvih dveh čutili nagnjenje k neke-mu notranjemu, podzavestnemu, v Diagramu neke ljubezni celo dokaj nekontrolirane-mu oblikovanju snovi, je pri

zadnji opaziti precej zavestno težnjo k lepemu slogu in ustreznemu jezikovnemu izrazu. Toda prav na račun tega avtorica nekoliko izgubi na originalnosti, in svežini, tako, da se nam nekatere črtice prikaze-že v šablonskem, tu in tam ostarelem motivu. Toda tega ne velja posplošiti. Nekatere zgodbe so napisane zelo drzno, marsikdaj celo preveč.

A kljub pomanjkljivostim, so dela iz zbirke »Pota mladih« tehten prispevek k današnji, sodobni slovenski književnosti.

I. Herga

Ob robu

Pred dnevi sta odbor ZS MVZ in uredništvo našega lista organizirala zanimiv razgovor o aktualnih vprašanjih naše umetnosti, ki ga je vodil upravnik študijske knjižnice, prof. Jaro Dolar.

Dejstvo je, da brez osnovnega znanja o umetnosti težko objektivno presojamo, kaj je umetnost in kaj ni. Posebno težko je to pri kompliciranih izraznih sredstvih sodobnih umetnikov. Pogovor s prof. Dolarjem naj bi se bil usmeril ravno tako, da bi razčistili z nekaterimi osnovnimi vprašanji in tendencami v moderni abstraktni umetnosti in izraznimi sredstvi. Obenem smo želeli doseči, da bi pristotni zavzeli kritično stališče do negativnih pojavov pri nas, o tem, kaj je danes umetnina in kaj ni in kakšno

umetniško oblikovanje je pri nas družbeno upravičeno.

Naša družba je odgovorna za razvoj naše umetnosti, to pa usmerjajo zavestne silnice napredka, posebno zveze komunistov. Velikokrat poudarjamo, da nam ne gre za nekako »dirigirano«, na kakršenkoli način omejevano umetniško prizadevanje, ampak za idejnost, ki jo nujno mora vsebovati umetnost, ki nastaja v pogojih socialistične družbene ureditve in ta idejnost je pri nekaterih naših umetnikih na zelo nizki stopnji. Stališče naše družbe do takšne umetnosti je treba ljudem razlagati, tudi študentski mladini, ravno zato je nerazumljivo, da se je razgovora udeležilo tako malo študentov in profesorjev, posebno pa komunistov — funkcionarjev.

PRIZORIŠČE JAZZA

Eden izmed redkih posnetkov Ma Rainey, imenovane tudi »mati bluesa«. Posnetek je iz leta 1923, instrumentalisti so člani orkestra Jazz Hounds.

OD ARMSTRONGA DO MODERN JAZZ KVARTETA

Ali poznamo jazz? Mnogokrat se mi vtiljuje takšno vprašanje. Poznam precej ljubiteljev jazz, ki imajo tudi sami bogato diskoteko in se mnogokrat zatopijo v poslušanje posnetkov od Louisa Armstronga pa do Modern Jazz Quarteta. Večini ni tuje, da je dobri stari Satchmo izrazil predstavnik tradicionalnega in Modern Jazz Quartet modernega jazz (pri slednjem to pove že ime ansambla). Oba predstavnika sta dve skrajnosti v svetu jazz, da je tako se moramo zahvaliti številnim posameznikom, ki so utirali pot ansamblu, kakršen je danes Modern Jazz Quartet.

Noben ključ ali kakršnakoli definicija ne obstaja, razen v zelo splošni in povsem neglasbeni terminologiji, ki bi nam bila v pomoč pri spoznavanju prave vrednosti jazz. Jazz se je v teku svoje kratke zgodovine razvil zelo daleč. Kolikor želimo jazz strogo ločiti od izumetničene zabavne glasbe in od mlajših tipov ljudske glasbe, ne moremo vzpostavi

viti kake stroge meje. Ljubitelji jazz in kritiki jazz so poskušali najti samovoljne definicije, ki bi vsaj delno ločila jazz od zabavne glasbe ali kakor pravijo pravi jazz od njegove »izmalččenosti«. Tega ni moč storiti, ker je nemogoče uvesti takšno konvencionalno definicijo.

Izrazne možnosti jazz so velike in prepotrebno je, da ga uvedemo v glasbene centre. Stereotipnost dosejanega načina vzgoje utegnemo zloiniti samo s premišljenim delom ali v skrajnem slučaju z odcepitvijo.

Glasba, ki ji pravimo jazz, vsebuje več značilnosti; z jazzom obarvana popularna glasba vsebuje nekatere izmed njih, nikoli pa vseh.

Jazz vsebuje glasbene posebnosti, ki izvirajo predvsem iz uporabe tonovskih načinov — lestvic, katere evropska glasbena umetnost ni poznala in so prišle iz zahodne Afrike. Takšne tonovske načine nahajamo v jazzu kombinirane z evropskimi harmonijami ali z deli lestvic evropskega izvora. Najbolj znana in uspela kom-

binacija je tkzv. »blue« lestvica. Takšno lestvico dobimo, če navadni durovi znižamo za pol tona tretjo in sedmo stopnjo (npr. v c-tonovskem načinu znižamo e v es in h v be). Te znižane tone imenujemo »blue notes«.

Ritem je drugi afriški element, ki je z jazzom tesno povezan. Ritmične oblike zasledimo v jazzu sicer močno zabrisane, vendar še vedno dokaj jasno. Jazz združuje dve glavni ritmični prvini: stalen in neizpreminjajoč udarec — »beat« — po navadi dva do štiri v enem taktu in obkrajne udarce, ki se zvrstijo poleg stalnih. Sinkope, akcenti in mnogi dopolnilni udarci vplivajo na intenzivnost podajanja skladbe. V jazzu ritem nastopa kot organizirana celota in je v posameznih dobah (npr. pri swingu) dopolnjen s pravo serijo stranskih obkrajnih udarcev, katerih pravilno osnovo je moč ugotoviti le z večkratnim temeljitim poslušanjem.

Jazz upaja posebne instrumentalne in vokalne barve. Način petja ali

igranja na instrument je večkrat drugačen in tuj splošni glasbeni umetnosti, zaradi tega tudi ne pozna standardne instrumentacije. Od časa do časa uporablja eksotične instrumente n. pr. vibrafon, bongos, maracas itd. Kakorkoli že, barva instrumentov v jazzu vedno izvira iz posebne in neobičajne tehnike igranja na instrumente, kar je dediščina pionirjev jazz — instrumentalistov samoukov.

Dolgo so občudovali evropsko glasbeno umetnost. Prav glasbena izobrazba starega kontinenta je dosti prispevala h kasnejši večji selektivnosti v jazzu. Med izvajalci jazz najdemo tudi dosti eksperimentatorjev, ki poskušajo uveljaviti razne tehnične pripomočke na posameznih instrumentih, kot so trobente z dodatno leseno odmevno cevjo, ali pozavna z malo spremenjeno konstrukcijo trobente. Toda v glavnem jazz uporablja instrumente kot glasove in igralci želijo z njimi povedati le-to, kar čutijo.

Naša mladost je polna omamne svobode.

Izviija se zmagoslavno iz kroga družinske obveznosti in hoče po vsej sili živeti po svoje. V nepopravljivo vzvišenost postavlja misli svojih kratkotrajnih izkušenj in doživeti in ruši vse, kar se upira. Nedotaknjena se smehtlja besedam, ki jo žele voditi in sliši samo sebe.

Marsikatera je prikrajšana za neke besede in neko odvisnost. Rodi se v svet brez vezi, ki bi jo utesnjevale, brez otroštva, ki bi se naveličano moralo upirati. Zato išče vse to in hoče imeti.

Nikoli ni zadovoljena.

Obe pa morata stopati dalje. Ljudje ne znajo hoditi naravnost. Monotonost korakov bi nas utrudila in nam jemala pogum. In skrivnost nevidnega cilja je najbolj mikavna, zato hodimo sem in tja.

Včasih se znajdemo pred razpotjem in ne vemo kam. Pred odločitvijo stojimo in največkrat se tega niti ne zavedamo, ali si nočemo priznati, ker nam ne dopušča čas, ker nismo vajeni razmišljati, ali nas slepijo čustva. Ni dobro, če preveč tehtamo. Razum hromi spontanost in jemlje dar željam, ki bi se jim radi predali.

Toda, koliko skrajnosti je v nasi

Koliko takih, ki nas nemočne vržejo v tok, ne da bi slutili, kje je mesto pristanka. Cesto se strahoma oziramo nazaj, se sprašujemo zakaj, radi bi se vrnili, pa ni mogoče, ker vsaka pot prinaša srečanja, ki jih ne moremo zatajiti, vsak naš korak reže v spomin preživeti trenutek in stvari, ki smo jih nekoč lahkomišelnost zavrgli, morda zaradi preobilja vsega, kar smo jemali z odprtimi rokami, brez cene in brez spoštovanja, vse tiste stvari se odmikajo.

Morda se sprašujete, čemu si lastnim pravico, da vam to pripovedujem. Delo, ki ga opravljam vsak dan, me srečuje z obrazi, ki mi pripovedujejo zgodbe o izgubljenih srečah. Lahko bi vam pripovedovala. Starost in mladost se ustavljata pred mano in obe bi se radi vrnili nekam na začetek, obe bi radi znova zgradili svoj peščeni grad v oblake. In v vsaki teh zgodbi je del mene, del vas, zato moramo razmišljati o njih. Nihče nima samo svoje zgodbe. V vsaki se iščemo, primerjamo, morda se v njej najdemo. In to ni samoljubje.

Kadar se izvijemo iz kroga odvisnosti brezskrbnega otroštva, ker smo primorani ali sami tako hočemo, se takrat dovolj jasno zavedamo svojega jaza in svojih moči? Smo sposob-

ni samostojno uravnnavati svoje korake k cilju tako nejasnega pojma, ki ga nazivamo sreča?

Največkrat ne. Toliko je stvari, ki bi jih želeli doseči. Prebogati nedožitih razdajanj, prezahtevni za en sam obraz, ki ga srečamo kje in se nam nasmehne, se poganjamo iz ene skrajnosti v drugo, hlastamo po nevsakdanjem, neznanem, bolečem, mikavnem in nikoli se ne utrudimo. Egoizem samoljubja v nas ruši zdolgočaseno sedanost kroga, v katerega smo razpeti, naša telesa iščejo sprostitve, zmagoslavja, kipeča v nebo neprebujenosti in pričakovanj. Doklej?

Ne poznamo vprašanj in ne želimo odgovorov. Zivimo mladost.

Odgovor prinašajo drugi, ki jih vpletamo v svoje sanje.

Odgovor prinašajo drugi in rušijo to, kar smo želeli zgraditi.

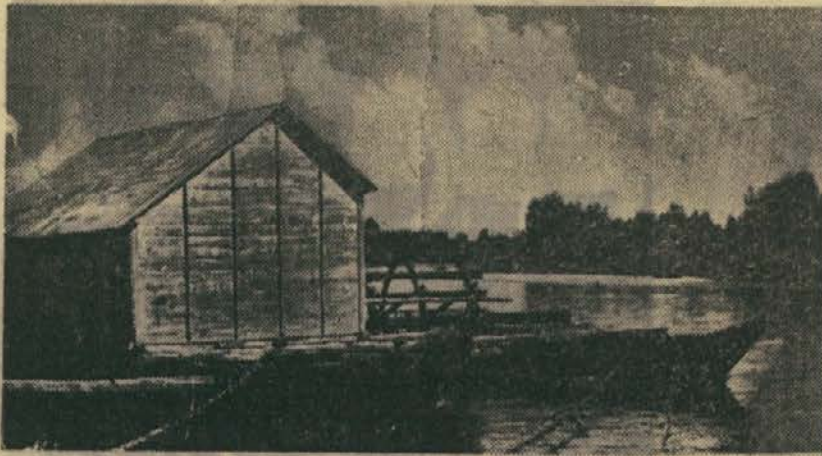
In mi sami rušimo z njimi, njihove sanje in vse se vrti v začaranem krogu dalje, brez prestanka, brez milosti, s trajnostjo neodložljive odpovedi.

V vrtincu mladosti in dokler smo mladi.

Marija Vizjaň

V vrtincu mladosti

Študentsko popotovanje po PREKMURJU, PRLEKIJI in KRANJSKI neslužbeni del

ON:

Povabil sem kolegico na akademski ples in potem pozabil, kdaj pelje avtobus. Seveda sva ga zamudila. Toda ne namerno, kot mi očitajo. Poskušava štopati. Luči avtomobilov, kakor oči pijancev mežikajo skozi meglo. Počasi, drug za drugim polzijo mimo naju. Ze dve uri zveva v zadnje dele mimo-vozečih avtomobilov. Noben ne ustavlja. Počasi gripem klobaso, ki je bila predvidena za jutrišnje kosilo. Tega si ne upam priznati. Verjetno ona ne bi razumela. V hipu bi dobila velike oči, večje kot so sedaj v pričakovanju. Zanj so vsa tovrstna potovanja velika doživetja, ki se potem spremenijo v očiitek ali:

»Prihodnjič morava to drugače urediti.«

»Da, prihodnjič.«

Danes je vse skupaj že tako zabeljeno s smolo. Smola je že v tem, da je ravno danes sanjala, da bo zamudila avtobus. Ker ga ni, ko se je peljala zjutraj na predavanje, niti ko se je peljala domov, in ne, ko se je zvečer peljala nazaj, sva ga zamudila sedaj. Da bi bil njen triumf večji, je to bil poslednji, ki je poskakoval čez Slovenske gorice. Kdo si upa sedaj trditi pred njo, da so sanje praznovernost? Pred njo, ki bo milo rečeno, čez najmanj deset let uspešen prosvetni delavec. Zato ji niti ne zamerim, da je danes,

v gospodovem devetnajstotrinšestdesetem letu praznoverna. To ni klasična praznovernost, temveč — moderna. Kajti, ko je sanjala naprej, sva se končno le peljala. Škoda, da ne ve, kdaj. Ulice so se umirile, mraz je; skrivoma si utiram solze izpod nosu. V meni vre. Ura je že čez deveto zvečer, midva pa še vedno tu. Ne smem se dreti, ker sva danes za spremembo zamudila po moji krivdi. Aha, cela kolona prihaja. Nič. Tudi v palec na roki, ki ga dvigam kakor Noe svojo seki, me zebe.

Alli ni užitek lepo zleknjen sedeti, mimo tebe pa drvi cestni rob, brajde, mežikavo okno in za njim obraz? Se že peljeva. Skozi okno prezirljivo otrsarjati cigaretni pepel. Kje je že tisto, ko sva štopala! Drviva doživetjem naproti, njene oči so dobile že blesk preteklosti. Škoda, da se ne morem razprostreti po vsej širini; moram paziti na rob hlač. Ona pa na frizuro. Poslednji krič frizerja-amaterja. Oba sva praznična. Ona s praznično frizuro, jaz s prazničnimi hlačami. Vredna devetega akademskega plesa.

Kadar sem na ravnini na oni strani Mure in ko gledam nebo razparano od topolov, mi notrajnost napolnjuje toplo občutje doščnosti. To jutro so debele krpe snega božajoče drsele ob storkljinem gnezdu. Bilo je prazno, kakor sezonačeva hiša poleti.

Niti psi niso lajali. Mi, ki smo neboljeno zrl predse. Tako kakor pride v pasike škorčevo petje, tako je prišlo v nas razpoloženje. Kolegica se je na sprednjem sedalu presedala, zdelo se mi je, da avtomobil samo zaradi tega zanaša, kajti to je dokaj vplivalo na krmarja; kajti ona j milo povedano, prikupna, ravno toliko, kolikor velja zastoj vožnja v Soboto, zanj in zame. Zame kot privesek. Ona namreč nalezalost to ve, zato sem moral nekajkrat zatipniti oko, ne zaradi zavirljivosti, kje pa. Bilo je tako na koncu z nami, da mi je to edino preostajalo. Zavedam se, da sem, kar se vizuelnosti tiče, pravo nasprotje kolegice (nekaj podobnega smrtnemu grehu). Zato moram paziti, da bom vsaj po smrti vreden spoštovanja. Toda sposobnost krmarja nas je večno rešila. Se mnogo pozneje, ko sem poslušal besede o dokončni popestritvi kulturnega življenja v Soboti, sem nekajkrat moral zapreti oči, sedaj ne več iz strahu. Kajti Sobota se poskuša kulturno vrniti med mesta s pestrim kulturnim življenjem. Celjski teater je gostoval. Ljudje so ploskali. Zeliyo še ploskati. Srednješolci so imeli v gosteh slikarja in poslušali predavanja o umetnosti. O eni zvrsti. O dveh vrsteh. Vzpostavljen je kontakt. Morda bo poživljen z mladim klubom amaterjev-likovnjakov. Morda bo-

do svoja dela razstavljali že v novi — soboški galeriji.

OBA:

Tudi poslednji kurenti so odvrgli maske. Cingljanje njihovih zvoncev je zamrlo po razstepenih hišicah Dravskega polja. Ptuj se je zopet odel v dolgočasje provincijskih mest. Živi v pokuren-tovskih razgovorih, likah posnetih med karnevalom, v ljudeh izza osivelih sten. Ulice so skoraj prazne, stisnjene med gore snega, zri-njenega visoko nad pločnike. Skoraj prazne in dolgočasne. Kljub temu lahko tu marsikaj vidiš. Stari Rimljani so imeli arene. Ptuj je na žalost niso pustili. Pustili so nekaj cest. Fevdalizem je pustil grad, danes slučajno pribežališče razvedrila željne mladine. Mladi, zbrani v gruči okrog avtomata dvajsetdinarske muzike, resnih obrazov poslušajo »La Paloma« twist.

ONA:

Službena potovanja z neslužbenim delom so doživetja posebne vrste. Moje potovanje je sovpadalo s prazničkom žena. Praznovala sem ga v Ljubljani s komaj znanimi kolegi in kolegicami. S tako toplino, čustvenostjo (ne s sentimentalno amerikalnostjo), so mi izražali čestitke, želje, vabila, da sem bila presrečna in če že to ne, vsaj — ginjena. Zal sem jih razočarala.

Dragi Jure, oprost, res sva bila prvič skupaj. In moje slovo ni bilo rezultat tvojih čestitk. Niti tebi, France ne bi bilo treba naročiti »duplega« pelinkovca samo zato, ker nimamo smisla za šale. Veš, tista šala, o kateri si toliko govoril, je preveč irealna, žal. Tisto šalo sem komaj doumela, ko sem slišala, da sem »gos«. Ne razumem, Jure, zakaj si ob slovesu postal v hipu tako brutalen? Ali ne razumeš, da kot »gos« tvrstne artikulacije ne razumem, ne dojamem...

Jure, ti si me spomnil na Stehlikov »Tigrov kožu«, ki sem ga gledala v Mestnem gledališču. Bolj bi me ogrelo, če bi viselo v stari omari komisijske trgovine. Tako bi bila manj jasna plehkost dveh družin (iz »Tigrovega kožuha«) in obrtniško komedijsko delo. Ponesrečena izbira iz sodobne češke dram-

ske literature. Črno-belo risano malomeščanstvo brez eksistence ni predmet, vreden resnega satiričnega oblikovanja, in če je že, potem postavlja ansambel pred dva možnosti: da zablesti, ali da snov gledalcu še bolj odtuji. Če se že kdaj zgodi, da igral-ski ansambel oziroma uprizoritev, preseže literarno-umetniške kvalitete uprizorjenega dela, jih tu ni. Bil so samo podajani blede obrabl. Dati domislek dvojnega teksta (govorjenega in mišljenega) ni izvenel učinkovito, bil je nejasen. Dober poskus, da bi obšli stare šablone, vendar sila težak. Izbiro tega dela je vsilila muhavost vode, ki letos diktira kožuhe.

Dosti pozneje, ko sem čakala na vlak, sem bila prisiljena prisostvovati drugi komediji v režiji nekega dekleta, ki se je vračalo iz Nemčije. V čakalnici je bila najavljena s štirimi kovčki in dežnikom. Ko se je ves ceremonial okrog prenosa kovčkov polegla, je še sama čez pol ure prijezdila na za spoznanje preprevisokih petah. Okrog nje so kakor »kulliji« neslišno brzeli premikač, ki je nosil preostalo prtljago (časopise), neki pomožni kurjač in še neki višji železničar.

»Kaj si ti mislite? Jaz tam notri biti? Tam smrdi. Jaz človek iz Nemčije. Praktikant.« Originalno: Was du denken? Ich dort drinen sein? Dort stinckt es! Ich Mensch aus Deutschland. Praktikieren.

Nastala je tišina. Sele po prihodu uslužbenca, ki je zadolžen za čakalnico prvega razreda, smo doumeli, da je gospodinja iz Dalmacije, da je bila dva meseca v Nemčiji. Naj bi bila študentka. Praktikantka. Sele po uslužben-doumela, ko sem slišala, da sem »gos«. Ne razumem, Jure, zakaj si ob slovesu postal v hipu tako brutalen? Ali ne razumeš, da kot »gos« tvrstne artikulacije ne razumem, ne dojamem...

Po njeni vrnitvi je bilo snovi za pogovor dovolj. Maje znanje nemške ikavščine je bilo preslabo, da bi lahko sledila pogovoru.

Alli ti, dragi kolega, verjameš, da je bilo tebi lažje, ko si povabil kolegico na akademski ples in potem zamudil avtobus, kakor meni, ki sem namerno zamudila vlak.

Elizabeta Hercog
Janez Sever

Murska Sobota vse bolj prerašča v prijetno, moderno mesto

HOO - RUK

... V tem trenutku se je v sotesko prikradlo sonce. Zarki so tipali od drevesa, ki je viselo čez previs, preko skal, ki so zapirale del dohoda, se poigrali na kamenčkih nove terase, od časa do časa se je rezko zasvetlikalo jeklo. Obsijali so nekaj zagorelih obrazov. Mira, Janez, Dunja, Pero, Mustafa, Metka, Mara in Tone.

Še hitreje so delale roke, bolj pogosto je bliskalo jeklo in škrtali udarci kovine ob kamen, še hitreje so pričela utripati srca.

S takimi besedami bi lahko opisal rojstvo vsakega novega dne, kajti brigadirski dnevi so si podobni, čeprav prinese vsak tisočem in tisočem mladincem, tisoč in tisoč novih stvari.

Zivimo v kraju, kjer je Janez dobil svoje prve žulje v življenju.

Tukaj je včeraj Mitja predaval o življenju tovariša Tita in o zgodovini Komunistične partije Jugoslavije.

Tukaj se je Metka pred tremi dnevi po dolgem trudu in usposabljanju tovarišev, naučila voziti traktor.

Tukaj so naši fantje danes premagali reprezentanco sosednjega naseleja v nogometu.

Tukaj je pred dnevi Mara prvič vzljubila.

Danes bo Tone dvignil zastavo.

Povedal vam bom zgodbo nekega brigadirja, ki se je hotel izkazati.

Zvečer je spoznal Maro iz beogradske brigade. Bila je ponosna na svojo brigado, ki je osvojila prehodno zastavico za najboljše delovne rezultate v drugi dekadi. Mnogo je bilo uspehov, ki jih je dosegla Marinina brigada, mnogo preveč, da bi Tone iz mariborske študentske brigade lahko ostal ravnodušen.

»Danes ali nikoli,« si je prisegel naslednje jutro, ko so korakali na delovišče.

Ves dan je delal, kot bi ga vspodbujala neka čudna sila. Ni ga motilo niti pekoče opoldansko sonce, ko so mnogi udarniki zaostajali, ni ga motil pot, ki mu je lil po obrazu in se v kapljah nabiral na bradi, niti mišice, ki so mu od napora podhrtevale.

Prišel je večer in zastave ni spuščal on ampak drugi kolega, ki se je izkazal, bil pa je med pohvaljenimi.

Zvečer ga ni bilo med plesalec, niti med tistimi, ki so se šepetaje pogovarjali v senci dreves.

Jutro naslednjega dne ga je zateklo na delovišču. Ponovil se je trud prejšnjega dne.

Ko je zvečer Mara iz beogradske brigade zrla proti Mariborčanom, je videla Toneta, ki je žarečih lic spuščal zastavo. Brigada je pela državno himno. Tonetov pogled ji je povedal nekaj lepega, nekaj velikega...

Alli mi verjamate, da se je zgodilo natančno tako?

Se to — Tone je ugotovil, da je lepo, če človek dela, delal je tudi vnaprej, postal je udarnik.

Take so bile brigadirske zgodbe, ki so jih pripovedovali brigadirji ob tabornih ognjih, pripovedujejo jih še danes, začetek pa je bil prvega aprila 1946, ko so prvi brigadirji v novi Jugoslaviji začeli z delom. Bilo je v Bosni — gradnja mladinske železniške proge Brčko—Banovići.

90 km nove proge, zgrajene v šestih mesecih, je postalo simbol ustvarjalnega zanosa mlade generacije, ki je pričela z obnovo. Ista mladina, ki se je borila z okupatorjem in ga porazila, je prišla za orodje, da si v miru zgradi lepšo prihodnost.

Poznim generacijam bodo ostali v spominu dogodki pri predoru Majevice, težko priborjene delovne zmage pri Kiseljaku. Prvi brigadirski podvigi so postali nelzerna snov za zgodbe, vzgled, kako je treba delati.

Sledile so akcije za akcijo — mladinska proga Šamac—Sarajevo. Zgrajeno je bilo 240 km nove proge. Vsem so stale v spominu besede tovariša Tita, ki je ob otvoritvi čestital graditeljem; mladina je premagala vse delovne težave, premagala pa je tudi reakcionarno gledanje nekaterih naših ljudi, vtila je ljudem zupanje v graditelje nove Jugoslavije, in ta zmaga je za nas najpomembnejša.

Železniške proge: Doboj—Banja Luka, Nikšić—Titograd, Kučevo—Brodice, Lupoglav—Štališe, Preserje—Borovnica.

Tovarne: Ivo-Lola Ribar v Ze-

lezniških, tovarna za predelavo bakra v Sevojnu, Tovarne hidravličnih strojev v Žitnjaku pri Zagrebu, Titan v Kamniku, Tovarna kablov v Svetožarevu, Železarni v Zenici in Nikšiću, hidroelektrarne v Jablanici, na Vlasici, Mali Zvornik, Vinodol...

Povsod je bila mladina v vrstah graditeljev, povsod je ravno mladina dajala polela, povsod se je ravno mladina najbolj veselila delovnih zmag.

V prvem obdobju delovnih akcij 1946—1951 se je pričela uresničevati največja naloga mladine — dograditev ceste Bratstva in enotnosti, ki bo povezala najoddaljenejše kraje države. — Maribor in Gevgelija. Skupna dolžina ceste — 1100 km.

1948—1950 — odsek Beograd—Zagreb.

Sodelovalo je 319.155 mladincev in mladink in 70.000 pripadnikov JNA.

1958 — odsek Ljubljana—Zagreb. 466 brigad iz vseh krajev domovine.

1959 — odsek Paraćin—Niš. Delo dovršeno sedem dni pred rokom.

1960-61 — odsek: Malošište—Grdelica, Udovo—Gevgelija in Grdelica—Skopje.

23.000 kubikov podpornih zidov v Grdelički klisuri.

1962 — Paraćin—Osiponica.

1963 — Zaključna dela na cesti Bratstva in enotnosti.

Letos zaključuje mladina z izpolnjevanjem velike naloge, ki si jo je bila zadala. Zopet bodo odmevali koraki brigadirjev po ulicah, cestah, kolovozih, zopet se bodo slišale dobro znane brigadirske pesmi, zopet bo odmeval smeh.

Letos bo opravljena ena naloga, toda pred mladino so nove, zgradili bomo Jadransko magistralo, to smo obljubili tovarišu Titu na VII. kongresu mladine, to smo obljubili naši skupnosti.

Mogoče bomo letos zopet, ko se bomo zbrali ob tabornem ognju, mladi ljudje vseh narodnosti, poklicev, imen, slišali staro zgodbo o brigadirju, ki se je hotel izkazati. Mogoče bo malo drugačna, nekoliko prikrojena, prepričali pa se boste, da je resnična.

Mogoče še ne veste, zakaj kramljam danes z vami o brigadirskih dnevih — počitnice so še daleč. Strogo zaupno — prvi april je Dan mladinskih delovnih brigad, zato NAPREJ V NOVE DELOVNE ZMAGE!

I. VAJGL

Tople pozdrave republiški konferenci Zveze študentov v LRS pošilja CP Mariborski tisk z željo, da bi dosegli študentje čimboljše študijski uspeh in da bi se čim aktivneje vključili v našo družbeno dejavnost.

Kolektiv

CP Mariborski tisk Maribor

ZAPISI

TOVARNA PISALNIH STROJEV LJUBLJANA

Vsak študent ima svoj pisalni stroj

Končno ni več nobenih problemov za prepisovanje skript, predavanj, vaj, seminarskih del, programov in slučno. Prav tako je postalo pisanje referatov, seznamov, prošenj in osebnih pism lahko, ugodno in hitro.

To nam omogoča novi pisalni stroj tipa portabilis TOPS-MI, ki se še nahaja na tržišču. Konstruiran je po licenci znane tvrdke tehnično zelo zadovoljive in kar je najvažnejše: ima dostopno ceno.

Ni več težav in napak pri nerazumljivem rokopisu, ni več problemov zaradi vzdržljivosti človeške roke. Hitro, a to pomeni ekonomično, čisto in pregledno, v nekaj primerkih naenkrat, za kakršno koli potrebo, lahko z lahkoto pišete z vašim strojem TOPS-MI.

Za redne ali izredne študente vseh fakultet, akademij, visokih ali višjih šol je odobrena specialno znižana cena. Vsa potrebna poslušna lahko dobite v vseh večjih papirnicah.

STEVILKO SO UREDILI:

Glavni urednik:

Danko Pašek

Odgovorni urednik:

Feri Horvat

Notranja rubrika:

Adi Golčman

Kultura:

Ivan Herga

Srednješolci:

S. Pukl

Film:

Vida Štrukelj

Alenka Košak

Sport:

P. Kancler

Humor:

J. Nemeč

ko bil bi ŠVRK

...bi preizkusil trdnost belice postopačev, ki razgrajajo po mestnih ulicah in se izdajajo za študente, da bi se tako zakamuflirali. Kdo ve, mogoče so k takim primerom privedla stališča nekaterih »ustvarjalcev javnega mnenja« v Mariboru, ki so vsako razgrajanje že v začetku pripisali študeniom.

...bi se splazil v ozadje nekaterih trgovskih podjetij; verjetno bi bilo, sedeč po neverjetno široki izbiri artiklov (od ur do pasjih bombic), ki se nahajajo v izložbah, najbolj zanimivo pri trafikah in kioskih.

...bi na kratko obračunal z mnenjem, da je ravno Šlomškov trg najprimernejši prostor za parkiranje avtobusov in osebnih avtomobilov. Lahko se vradi, da kateremu popustijo zavore, pa bo pripeljal naravnost pred oltar.

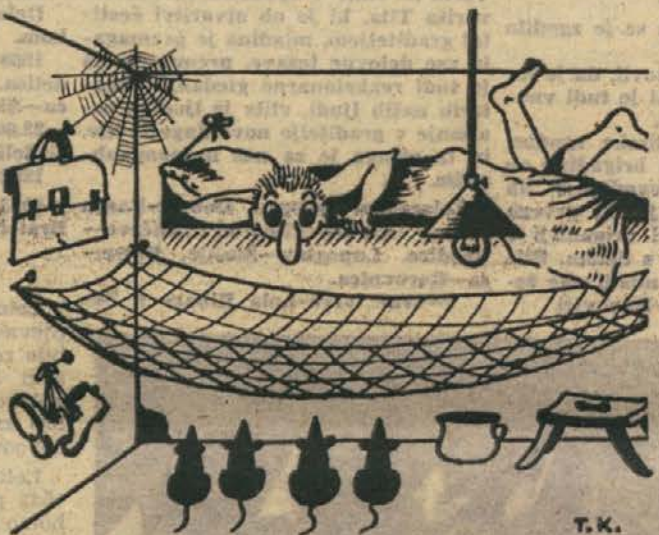
Iz uredništva

Pred dnevi smo dobili poziv, da naj pride naš fotoreporter posneti skupino diplomantov VEKS. Ker v uredništvu ni bilo foto urednika, se je na fotografiranje odpravil eden izmed novinarjev. Na šolji je junaško pritiskal na aparat, bliskal s flešem ter pobiral denar za uspešne posnetke. Seveda se je fant v uredništvu skoraj sesedel od presenečenja, ko je ugotovil, da v aparatu sploh ni bilo filma.

TESNA POVEZAVA S PRAKSO

Komercialisti na počitniški pra ksi

Sožitje v študentovi sobi

STARA BASEN

Humoreska

Pod vplivom tretjerazredne kvarne literature, ki jo dobiš v vsakem kiosku po 100 dinarjev, si je volk Frajgajst ustvaril svoje mnenje o tem, kako moraš moriti. Stopil je v mračno, tesno ulico in čakal svojo žrtev. Ura je bila dvanajst, ko se je pred hišo številka 13 ustavila ovčica. Vse okoliščine so bile kot nalašč za popoln umor. Volk je, ne da bi prej pokazal zobe, požrl ovčico. Pred smrtjo ga ni mogla niti vprašati, zakaj ima tako velike oči, tako velika ušesa, tako velika usta. Frajgajst pa ji tako ne bi utegnil odgovoriti. Sicer pa taka vprašanja sploh niso več zanimiva, saj je vsaki ovčici znano, da imajo volkovi velika usta zato, da žrejo ovce.

Umor žal ni ostal brez posledic, kajti brž ko je bila vsa stvar v redu opravljena, je volčji kriminalist Frajgajsta aretiral. Morilec svoje krivde ni zanikal, zbranemu sodnemu zboru je zločin zelo hladnokrvno opisal. Volčja mrcina je zahtevala:

»Našim ljubim gostiteljem se moramo opravičiti!«

Koštrun je bil prijetno presenečen in z nemajhnim zanimanjem je bral volčje opravičilo, zakaj zdelo se mu je, da je napisano na volčji koži. Vendar iz vljudnosti raje ni zahteval pojasnila. Bral je:

»Danes ob 12. uri se je pripetil pred številko 13 neljub dogodek. Eden naših tovarišev je požrl prebivalca vaše države. Poudariti moramo, da gre tu za delo osamljenega individualista in neodgovornega elementa, ki bi rad razbil dobre sosedske odnose. Jasno je, da njegovi razbijaški nameni niso rodili nobenega sadu. Prepričani smo, da bo ljudstvo prijateljske Ovčije še naprej s simpatijami gledalo našo delegacijo. Silna smo užalosteni zaradi smrti nedolžne ovčice. Vašo koštrunovsko ekscelenco prosimo, da v našem imenu izreče sožalje družini tragično preminule. Krivca bo doletela zaslužena kazen.«

Ob sončnem zahodu je glavni mrhovinar s smrtnim ugrizom končal življenje zločince, ki je pred izvršitvijo sodbe še trikrat izzivalno zatulil. Tovariši so planili nanj vsak je hotel imeti košček rajnika.

Ljudstvo obeh sosednih držav se je veselilo pozno v noč in ni dopustilo, da bi početljivi osamljenega roparja vrgli slabo luč na dobre odnose. Ovce so bile tako zelo zaupne, da staj sploh niso več zaletale. Brez strahu in z velikim zaupanjem so se bratile z volkovi.

Ti so kasneje pripovedovali da so imele zelo okusno meso. NAUK; Ovadi tistega, ki pomaga krasti, pa boš vide postal. Potem lahko brez skrbi kradeš naprej...

Združenje volkov je sklenilo prirediti za člane izlet v Ovčijo. Pri tem bi šlo za »medsebojno izmenjavo mnenj in za krepitev medsebojnega sodelovanja«, kakor so volčji časniki poročali pred ekskurzijo. Prav gotovo pa ni potrebno še posebej poudarjati, da bi izlet prispeval tudi h krepitvi dobrih sosedskih odnosov. Morda bi se razvila tudi trgovina, kakor je predvideval »Volčji glas«. Glasilo sicer ni omenjalo predmetov, ki bi jih uvažalo iz Ovčije, toda nedvomno, čeprav ni pisanih poročil o tem, bi bila na prvem mestu ovčetina.

Prošnja za izlet združenja volkov je bila ugodno rešena. Seveda so glavni očni računali na razvoj turizma in si s tem obetali tudi volčje devize; ki bi zelo napolnile njihove staje. V dovoljenju, s katerim so volkovi prišli v goste h ovčjim sosedom, pa je bila pripisana čisto na koncu majhna pripomba: »Opominja se gospode volkove, naj zaradi moralnega učinka raje oblečejo ovčje kožuhe. Vaši naravni kožuhi bi moralno slabo vplivali na ovčje ljudstvo.«

V koštrunovi rezidenci se je nastanila skupina lačnih volkov. Glavni volk, star, z mnogimi ranami preprežen mrhovinar, je s poželjivimi pogledi opazoval tolsta telesa ovac, ki so se gnetle pred rezidenco. Toda volja je bila močnejša od nagona in volk je s trdim glasom ukazoval svojim pajdašem: »Da se mi nihče ne drzne pleniti ovac. Kaj bi si vendar mislile? Kdor bo samo oprasnil kakšno ovčico, tega čaka smrtni ugriz.«

Volk Frajgajst je čepel v kotu in se ni zmenil za besede svojega predstojnika. Čudno je bilo, da so ga vzeli s seboj, kajti sliko njegovega gobca so že imeli v kartoteki. Vendar se je nekako le izognil očem budnih organov volčje varnosti in sedaj je koval svoje zločinske naklepe. Menda ni treba pripomniti, da je bila njegova politična zavest do skrajnosti omajana. V Frajgajstovih možganskih zavojih so se porajale takele misli: »Stari laže, vem, zakaj smo prišli v Ovčijo. Mesa je zmanjkalo. Ti si ravno tako lačen kot sem jaz. Bomo videli, ali ne boš ti začel prvi klati.«

Frajgajst je zaprosil za dovoljenje, da bi odšel v mesto. Dovolili so mu, vendar je glavna mrcina poslala za njim ogleduha. Neopazno sta se oba volka, odeta v ovčje kožuhe, pomikala po ulici.

Katedrin gost

Včeraj sem kritiziral svojega šefa. Jaz tudi.

Študentski list

KRIŽANKA

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10
11						12				
13								15		
16				17				18		19
	20		21						22	
23			24						25	26
27		28		29					30	
31			32						33	
34										35

VODORAVNO: 1 letni čas, 6 italijanski kulturni in zgodovinski filozof (Benedetto), 11 ozvezdje na obeh straneh svetovnega ekvatorja, 12 elementarni delec atomskega jedra, 13 biološki pojav večanja organizma, 14 latinski predlog, 15 naplacija, 16 ime pesalke Pavlove, 17 cirkuška prizorišče, 19 nedeljiva soglasniška skupina, 20 teater, 23 medmet, 24 silen vihar, 25 jadranski otok, 30 prebivalec naših krajev, 31 enainpolmilijsko mesto na japonskem otoku Hondo, 33 plamenica, 34 čistost, 35 francoski pisatelj - romantik (Charles).

NAVPIČNO: 1 listna teža, 2 antropoidna opica Sundskih otokov, 3 masna kofija, 4 svinčnira, grezilo, 5 nemški predlog, 6 angleški pisatelj (Archibald Joseph), 7 grška črka, 8 žensko ime, 9 utemeljitelj francoske klasične tragedije, (Pierre), 10 trojanski plemič, bateslovni ustanovitelj Rima, 12 rerkveni naslov, 14 poklic, vaja, spretnost, navada, 17 jadrani, 18 vokal in konsonant, 21 začetnici ameriškega dramatika, 22 čvekači, 23 nemško moško ime, 26 prileten, 28 turški veleposlanik, 30 lesena posoda, 32 začetnici nemškega fizika (iznajdba zračne sesalke, centrifuge), 33 oblika pomožnika biti.